ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Α΄ † **Πριγκηποννήσων Δωροθέου:**
Ὁ νέος χρόνος.

Β΄ † **Τοῦ αὐτοῦ:**
Μία σελίδα ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατοιάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄

Γ΄ † **Ἡλιουπόλεως Γενναδίου:**
Ὁ Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Μιχαὴλ Ἰταλικός.

Δ΄ † **Κυδωνιῶν Ἀγαθαγγέλου:**
Εἰς τὰ ἔμμετρα.

Ε΄ **Ἀρχιμ. Ἀνδρέου Παντολέοντος— Καθηγητοῦ:**
Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός, ὁ ποιητὴς τῶν Κοντακίων.

Στ΄ **Διακόνου Αἰμιλιανοῦ Τσακοπούλου:**
Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Χειρόγραφα Παναγίας Καμαριωτίσσης). (Συνέχεια)

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

ΕΤΟΣ ΚΣΤ΄ - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1951 - ΤΕΥΧ. 1

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΚΛ.-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Κ. ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ο ΝΕΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΒΑΘΟΣ τοῦ χειμῶνος ὁ χρόνος ἀνανεώνεται, νέος ἐνιαυτὸς τῆς χρηστότητος Κυρίου ἀνατέλλει, αἱ ἐλπίδες ἀναθάλλουν. Τὸ χιόνι ἐφέτος δὲν ἐσκέπασε τὴν γῆν, διὰ νὰ γίνουν οἱ δρόμοι ὕστερα ἀπὸ τὸν σκληρὸν ἀέρα, λευκοί, σιωπηλοί, καὶ ἡ γαλήνη ἐγκάρδια εἰς τὰ δωμάτιά μας, πειὸ βαθειὰ νὰ γίνεται μὲ τοὺς κτύπους τοῦ ὡρολογίου, μὲ τὴν ὄψιν τῆς αἰωνιότητος ποὺ ἁπλώνεται γύρω μας κι᾿ ἐντὸς ἀπὸ τοῦ παντὸς τὴν μεγαλωσύνη. Ἀπόμακρη εἶναι ἡ ζωή, ἄγνωστη, μεγάλη. Ἡ ἐπιθυμία μας γίνεται μουσική, νοσταλγία ἀπέραντη. Ξυπνᾷ πάλιν ὁ ἀέρας, ὡσὰν ἕνα παιδί, ὁ τόπος γεμᾶτος ἀναμονή, καὶ ὕστερα σιωπή, ἡ σιωπὴ φιλτραίνεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ γύρω χρῶμα, ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν καρδίαν μας. Ἡ μόνωσίς μας, ἡ ἐρημία μας, τί φρούριον, τί ὀχύρωμα! Νὰ δεχθῶμεν τὴν ζωὴν ὡσὰν πανήγυριν, τὴν ἡμέραν ποὺ ἔρχεται, ὅπως τὸ παιδὶ δέχεται εἰς τὰ χέριά του τὸν ζέφυρον ἢ τὰ ἄνθη ποὺ πέφτουν τὴν ἄνοιξιν ἀπὸ τὰ δένδρα.

Καινούργια εἶναι ἀπόψε ὅλα, γεμᾶτα αἰδῶ καὶ ὀμορφιά, καινούργια ἡ νύχτα, ἡ ψυχὴ νέα. Ὁ κόσμος εἶναι καλός, ἀλλὰ διατί δὲν ἔχομεν ἀκόμη ἐξοικειωθῇ μὲ τὴν ζωήν; Διατί φοβούμεθα τὸν θάνατον; Δὲν εἶναι αὐτὸς τὸ πειὸ προσωπικό μας πρᾶγμα—ὅπως λέγει ὁ Ποιητής—ὁ ἐσωτερικὸς καρπός, τοῦ ὁποίου ἡμεῖς εἴμεθα «τὰ φύλλα καὶ ὁ φλοιός»; Πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἐμπιστευτικὴν οἰκειότητα μὲ τὰ πράγματα; Μᾶς χρειάζεται μόνωσις, διὰ νὰ μᾶς δώσουν αὐτὰ τὸ μυστικόν των. Καὶ ὁ θάνατος εἶναι ἡ ἀπόλυτη μόνωσις, τὸ κλειδὶ τοῦ μυστηρίου. Πρέπει πάντα νὰ τὸν μελετῶμεν, καὶ κάθε στιγμὴ νὰ μᾶς φέρνῃ τὴν εἰκόνα του. Ἡ στιγμή, σιωπηλή, ὠχρή, βιάζεται νὰ φύγῃ, καὶ ἡμεῖς δὲν τὴν ἀτενίσαμεν, δὲν τὴν ἐμελετήσαμεν, δὲν ἐμείναμεν μαζύ της, πτωχαίνομεν, κινδυνεύομεν νὰ μὴ ὡριμάσωμεν. Στιγμὴ μοναδικὴ ἡ στιγμὴ αὐτή, πειὸ μεγάλη ἀπὸ ὅλην τὴν

ζωήν μας, στιγμὴ ποὺ κλείει τὴν αἰωνιότητα. Δὲν κατωρθώσαμεν νὰ μείνωμεν οἰκειωμένοι μὲ τὸ ἀνέκφραστόν της, μὲ τὴν οὐσίαν της.

Τὰ ἔτη φεύγουν, καὶ ἡμεῖς εὑρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὴν ζωήν, καὶ εἴμεθα κάθε χρόνον οἱ σύγχρονοι τῶν ῥόδων. Ἂν ἐγράφαμεν τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς μας! Πόσες σελίδες δὲν θὰ ἐγράφαμεν μαζὺ μὲ τὸν Θεόν! Πόσες σελίδες ὑπέροχες δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ γραφοῦν;

* * *

Ἕνας Ποιητὴς παρομοιάζει τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας μὲ κεριὰ ἀναμμένα, τοῦ μέλλοντος αἱ ἡμέραι εἶναι μπροστά μας μιὰ σειρὰ κεράκια ἀναμμένα, ἡ κάθε ἡμέρα ποὺ περνᾷ εἶναι ἕνα κερὶ ποὺ σβύνει. Γυρίζει ὀπίσω καὶ μὲ μελαγχολία βλέπει τὴν θλιβερὴν γραμμὴν τῶν σβυσμένων κεριῶν, τὰ πιὸ κοντὰ βγάζουν καπνὸν ἀκόμη, κρύα κεριά, λυωμένα καὶ κυρτά. Δὲν θέλει νὰ τὰ βλέπῃ, τὸν λυπεῖ ἡ μορφή των, τὸν λυπεῖ τὸ πρῶτον φῶς των νὰ θυμᾶται, ἐμπρὸς κυττάζει τ' ἀναμμένα του κεριά, δὲν θέλει νὰ γυρίσῃ, νὰ μὴ δῇ καὶ φρίξῃ. Τί γρήγορα ποὺ ἡ σκοτεινὴ γραμμὴ μακραίνει, τί γρήγορα ποὺ τὰ σβυστὰ κεριὰ πληθαίνουν! Αὐτὸ εἶναι τὸ τραγοῦδι τοῦ Ποιητοῦ. Ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ ἀντίληψις, πίστις, εἶναι πολὺ διάφορη: ἀναμμένα κεριὰ εἶναι αἱ ἡμέραι μας ποὺ **πέρασαν**, ἡ γραμμή των κάθε μέρα αὐξάνει, καὶ ὁ πλοῦτός μας ὁ πειὸ ἀληθινός, ὁ πειὸ ἀσφαλὴς αὐτὸς εἶναι.

Εἴμεθα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγίναμεν, τὸ παρελθόν μας εἶναι τὸ παράπηγμα ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτίσαμεν τὸ σημερινόν μας οἰκοδόμημα. Τὰ μαθήματα τοῦ παρελθόντος, οἱ καθαρμοί, αἱ προσκτηθεῖσαι ἰδέαι, τὰ ἐξαϋλωθέντα αἰσθήματα τείνουν νὰ κάμουν τὴν ζωήν μας ὥριμη, διάφανη, σοβαρή, ἱερή. Τὸ φῶς ὁλονὲν γίνεται περισσότερον, πλεῖον φῶς. Ἡ νέα μας ἰδέα, ἡ ὑπέροχη, εἶναι τὸ πεντάσταγμα τῆς τελευταίας στιγμῆς, τὸ ἀπόσταγμα τῶν παλαιοτέρων γνώσεων, αἱ ὁποῖαι προσεκτήθησαν μὲ τὴν πεῖραν καὶ τὴν μελέτην, μὲ τὴν δίψαν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπομονὴν κατὰ μῆκος τοῦ παρελθόντος, καὶ διετηρήθησαν εἰς τὴν διπλῆν μνήμην: εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὰ βιβλία. Ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ παρελθόντος, ἀπὸ τὸ βάθος τῶν αἰώνων, ὅ,τι συνετέλεσε νὰ ἐξελιχθῇ ὁ ἄνθρωπος, νὰ προοδεύσῃ, νὰ γίνῃ τελειότερος, εἶναι μιὰ γραμμὴ φωτεινὴ συνεχὴς ποὺ πλημμυρίζει τὸ ἄτομον καὶ τὸ κατευθύνει θριαμβευτικὰ εἰς τὸν προορισμόν του.

Ἡ οὐσία μας εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀπεκτήσαμεν, βέβαια, εἶναι καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφευρίσκομεν καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἐργαζόμεθα νὰ γίνωμεν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ εἶναί μας ὑπάρχουν πηγαὶ

ἀναβρύζουσαι, ὠθούμεθα εἰς πράξεις εὐγενεῖς, ἀξιολόγους. Κἄποια ζύμη μᾶς ζυμώνει, ζύμη γόνιμη καὶ δημιουργική, μὲ ἐξελίξεις ποὺ δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς προΐδωμεν. Ἕνα στοιχεῖον τῆς ζύμης αὐτῆς εἶναι καὶ ἡ ἀγάπη, οὐσία θεϊκή. Οὕτως ὥστε καὶ ἀπὸ τὸ μέλλον νὰ μᾶς ἔρχεται φῶς, καὶ αἱ τοῦ μέλλοντος ἡμέραι μας νὰ μᾶς εἶναι κεριὰ ἀναμμένα. Ὁ κόσμος μεταμορφώνεται, ἀναγεννᾶται, καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ καὶ τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον καινούργια κτίσις γίνονται.

* * *

Ὁ χρόνος περνᾷ, ἔρχεται νέος, καλούμεθα ν' ἀλλάξωμεν, νὰ ἀνανεωθῶμεν, νὰ περάσωμεν ἀπὸ τὴν δύναμιν εἰς τὴν πρᾶξιν. Πρὸς ἕνα σκοπὸν βαδίζομεν, ἡ στιγμὴ ποὺ φεύγει καὶ ἐκείνη ποὺ ἔρχεται ἔχει τὴν σκοπιμότητά της. Βαδίζομεν πρὸς πνευματικὴν τελειότητα, μᾶς διαπερᾷ ὁ χρόνος καὶ μᾶς μεταφέρει. Τὰ λανθάνοντα πράγματα, μὲ τὸν χρόνον θὰ ἀνακαλυφθοῦν. Ἡ στιγμὴ ποὺ ἔρχεται ἴσως μᾶς δώση τὴν πληρότητα. Ἡ στιγμὴ συνυφαίνεται μὲ τὴν αἰωνιότητα. Ξεύρω τί εἶμαι, καὶ τί θέλω νὰ γίνω. Αἰσθάνομαι μεγάλην χαράν. Αὐτὸ πανηγυρίζω ἀπόψε. Αὐτὸ ἀναμετρῶ μὲ τὴν σκέψιν. Πλάγι μου εἶναι ἡ σκέψις ὁλόλευκα ντυμένη.

Ἡ σκέψις μὲ τὴν ὕπαρξίν μου, ὅπου ἑνώνονται ὅλα τὰ διάχυτα πράγματα, καὶ τὸ ἡλιακὸν φέγγος καὶ τὰ ἐξαίσια χρώματα, καὶ τὸ ᾆσμα τῶν πτηνῶν καὶ τὸ ἄρωμα τῶν λουλουδιῶν καὶ ἡ βοὴ τοῦ καταρράκτου, ἡ φωνὴ τοῦ κύματος, ἡ μελῳδία τῆς σταγόνος, ἡ γλυκύτητα τῶν καρπῶν καὶ ἡ πνοὴ τοῦ ἀέρος καὶ τὸ ἀντίκρυσμα τῶν προσώπων. Ὅλα αὐτά, τὰ διεσκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἑνώνονται εἰς ἐμένα καὶ μὲ κάμνουν ὕπαρξιν μοναδικήν. Ὅλα ἀναμεταξύ των εἶναι διάχυτα, διακρίνονται, δὲν διακρίνονται ὅμως ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μου. Εἶναι ὡσὰν νὰ ὑπάρχουν δι' ἐμένα, ἐγὼ κάμνω τὴν σύνθεσίν των, τὴν μαγείαν των, ἐγὼ εἶμαι τὸ μήνυμά των, ἡ συγκίνησίς των. Δὲν εἶμαι ἄρωμα τοῦ ῥόδου, δὲν εἶμαι ἡ στιγμὴ ποὺ φεύγει, εἶμαι ἡ σκέψις ἡ σκεπτομένη, ἡ καρδία ἡ αἰσθανομένη, ἡ ὕπαρξις ἡ μοναδική, ἡ προσωπικότης.

* * *

Μπορεῖ νὰ περνῶ ἀνάμεσα ἀπὸ δύο ἀκτές: τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, γεμᾶτος φόβον, μπορεῖ κάτωθέν μου νὰ βλέπω τὸ κενόν, ὡσὰν τὸ πτηνὸν ποὺ πετᾷ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀένναόν μου κίνησιν σῴζομαι ἀπὸ τὴν πτῶσιν, καὶ φέρομαι ἐκεῖ ὅπου μὲ ὁδηγεῖ ἡ στιγμὴ καὶ ἡ ἄλλη στιγμὴ εἰς τὴν ὁποίαν μὲ παραδίδει ὡς εἰς πλοῖον, διὰ τὸν μεγάλον λι-

μένα, διὰ τὸν προορισμόν μου, διὰ τὸν Θεόν. Δι᾽ αὐτό, αἰσθάνομαι τὴν ἐξάρτησίν μου ἀπ᾽ αὐτόν, τὴν εὐθύνην μου ἀπέναντί του. Αὐτὸς γεμίζει τὸ κενὸν ποὺ αἰσθάνομαι, τὴν ἄβυσσον, τὸ ἔλλειμμα τῆς παρούσης στιγμῆς μου. Αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου ὡς ὕπαρξιν ποὺ ζῇ εἰς τὴν στιγμήν, ἀλλὰ τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴν στιγμήν, διότι κάτι μ᾽ ἑνώνει μὲ τὸν Θεόν.

* * *

Εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν δὲν εἶμαι ἀπομεμονωμένος. Μὲ τὴν ψυχήν, τὸν σπινθῆρα τῆς Θεότητος, μετέχω εἰς τὴν καθολικὴν ὕπαρξιν, τὴν παγκόσμιον. Εἰς τὸ βάθος ἀκούω τὸν ὑπόκωφον ἀντίλαλον τῶν παρελθόντων αἰώνων. Τὰ πεπρωμένα τῶν ἀνθρώπων, οἱ καθαρμοὶ τοῦ παρελθόντος καὶ αἱ ἀγωνίαι τοῦ μέλλοντος ἀντηχοῦν μέσα μου. Πόσην ἀπήχησιν εὑρίσκουν εἰς τὰ ὦτά μου αἱ λέξεις ποιητῶν, ποὺ ἀκούουν τὸ πνεῦμα τὸ παλαιό, τὸ εὐγενικό, αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς ἱστορικῆς χώρας, ν᾽ ἀναστενάζῃ μαζὺ μὲ τὸν ἄνεμο ποὺ φυσᾷ, νὰ σιγᾷ εἰς τὶς σπηλιές, καὶ νὰ τραγουδᾷ μὲ τὶς μελωδικὲς πηγές. Ἁλυσίδα μαγνητικὴ μᾶς ἑνώνει μὲ ὅλα, εἴμεθα ῥιζωμένοι εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τείνομεν εἰς τὸ μέλλον μὲ τόσην λαχτάραν, εἴμεθα γεμᾶτοι ἀπὸ νοσταλγίαν διὰ τὸ παρελθὸν καὶ δίψαν τοῦ μέλλοντος. Ὁλονὲν γινόμεθα, ἐξελισσόμεθα κάτω ἀπὸ τὸ παφλάτισμα μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀδιάκοπης θείας πηγῆς. Εἰσδύομεν εἰς τὰ πειὸ τραβηγμένα θεῖα διαμερίσματα τῆς ὑπάρξεως, ἡ ἐσωτερική μας ἐμπειρία εἶναι βαθειά, μέσον αὐτῆς φθάνομεν καὶ πέραν τῶν ἀναμνήσεών μας, εἰς τὰς ἱστορικὰς ἀρχάς, ὡσὰν σπέρματα ἐπωαζόμεθα εἰς αὐτὴν τὴν θερμὴν ἀτμόσφαιραν, καὶ μὲ τὰ χρόνια ποὺ περνοῦν γινόμεθα ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἑκάστου τείνει καὶ τὸ περιβάλλον του τὸν βοηθεῖ. Εἰς τὴν βαθειὰν ἀνάμνησιν ἀνακαλύπτεται τὸ ἐγώ, ἡ ὕπαρξίς μας, ἡ ὁποία εἶναι συνεχὴς αὐτοεφεύρεσις, ἀνανέωσις, ἀναδημιουργία, ὡρίμασμα.

* * *

Ἐνῷ ὁ χρόνος φεύγει, τοῦ ἀφαιρῶ ὅ,τι γίνεται ἐγὼ καὶ ὅ,τι σταματῶ μέσα μου. Δὲν θ᾽ ἀπαχθῶ ἀπὸ τὸν χρόνον, θὰ τοῦ πάρω ὅ,τι ἔχει νὰ μοῦ δώσῃ πολύτιμον, ἡ κάθε στιγμὴ ἔχει τὸν θησαυρόν της, ἀρκεῖ νὰ ξεύρω νὰ ἐργασθῶ, νὰ κάμω τὴν στιγμὴν ἰδικήν μου καὶ τὰ πράγματα ἰδικά μου.

Κάθε στιγμὴ ἔχει κάτι τὸ ῥιζικὰ νέο, ποὺ κάμνει τὸν ἑαυτόν της ὀντότητα μοναδικὴν καὶ παράδοξη, καὶ ἔχει νὰ μᾶς δώσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁ-

ποῖον χρειαζόμεθα. Τὸ χειρότερο πρᾶγμα εἶναι νὰ κοιμηθῶ, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, πόσον εἶναι ὡραῖο, χρήσιμο. Ὅταν εἴμεθα ἄρρωστοι, δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ περιπατήσωμεν, καὶ δεχόμεθα τὰ πλέον δύσληπτα φάρμακα, καὶ διὰ ἐγχείρησιν ἀκόμη εἴμεθα ἕτοιμοι, ἐὰν εἶναι ἀνάγκη. Πόσον ἡ στιγμὴ μᾶς μεταβάλλει καὶ μᾶς γίνεται εὐνοϊκή! Πόσον ἔχει λεχθῆ θαυμάσια ὅτι ὁ καιρὸς θεραπεύει τοὺς πόνους καὶ τὺς ἔριδας! Τὰ παλαιά μας δεινὰ δὲν μᾶς πιάνουν πειά.

* * *

Δὲν εἴμεθα γεμᾶτοι τρυφερότητα, τὰ χέριά μας γεμᾶτα ἀγαθά; Δὲν μᾶς ἔρχεται νὰ φωνάξωμεν πρὸς τοὺς ἀγγέλους; Ἀπόψε! Ἀπὸ τὸ καλάμι βγαίνει τέτοια μουσική; Ἕνα κομμάτι ψωμὶ δὲν εἴμεθα; Μπορεῖ νὰ πᾶνε χαμένα ὅλα αὐτά; Τὸ ψωμὶ μπορεῖ νὰ πέσῃ κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ νὰ πατηθῇ; Ἀνώφελα πράγματα γίνονται;

Τίποτε δὲν χάνεται ἰδικόν μας, καὶ ὅταν φαίνεται ὅτι ἄσκοπα γίνεται κἄτι, εἴτε χωρὶς λόγο, εἶναι ὠφέλιμον διὰ κἄποιον ἄλλον. Τὸ εἶπε τόσον ὡραῖα ἡ Θρησκεία μας, τὸ εἶπε θαυμάσια ὁ Ποιητής:

> Ἐκεῖνος ποὺ κλαίει τώρα κἄπου εἰς ἕνα μέρος τοῦ κόσμου, χωρὶς λόγο, κλαίει δι' ἐμένα.
>
> Ἐκεῖνος ποὺ γελᾷ τώρα κἄπου μέσα εἰς τὴν νύχτα, χωρὶς λόγο, δι' ἐμένα γελᾷ.
>
> Ἐκεῖνος ποὺ περιπατεῖ τώρα κἄπου εἰς τὸν κόσμον χωρὶς λόγον, εἰς ἐμένα ἔρχεται.
>
> Ἐκεῖνος ποὺ πεθαίνει τώρα κἄπου εἰς τὸν κόσμον χωρὶς λόγον, ἐμένα βλέπει.

* * *

Διπλοῦς εἶναι ὁ ἀγὼν τῆς ζωῆς μας: Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος πρέπει νὰ νικήσωμεν διὰ τὸν ἑαυτόν μας, διὰ τὴν ζωὴν τὴν ἰδικήν μας, διὰ τὸ ἰδικόν μας νόημα, διὰ τὸ ἰδικόν μας αἴσθημα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ ἑτοιμάσωμεν τὸν δρόμον τῶν γενεῶν ποὺ ἔρχονται, εἴμεθα ἀπέναντί των ὑπεύθυνοι, πρέπει νὰ ἔλθουν καλλίτεραι ἡμέραι, παρελάβαμεν ἀπὸ τὰς προηγουμένας γενεὰς τόσους θησαυρούς, πρέπει νὰ τοὺς μεταδώσωμεν πλουσιωτέρους. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔρχονται πρέπει νὰ γίνουν εὐτυχέστε-

ροι ἀπὸ ἡμᾶς. Μᾶς ἐδόθη μιὰ δύναμις δημιουργική, πρέπει νὰ τὴν χρησιμοποιήσωμεν, νὰ τὴν ἀξιοποιήσωμεν. Ἔχομεν εὐθύνας ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, ἀπέναντι τοῦ συνόλου. Τὰ βήματά μας δὲν πρέπει νὰ εἶναι λανθασμένα, αἱ ἀποφάσεις μας πρέπει νὰ εἶναι καλῶς μελετημέναι, καλῶς ζυγισμέναι, δὲν πρέπει νὰ δεικνύωμεν ἀμέλειαν δι᾿ ὅσα μέτρα πρέπει νὰ λάβωμεν. Τί συνέπειαι δύνανται νὰ προκύψουν! Πάντοτε οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευσαν εἰς τὴν εὐθύνην τὴν ὁποίαν εἶχαν τόσον ἀπέναντι τῆς ζωῆς των, ὅσον καὶ ἀπέναντι τῆς κοινωνίας. Πόσους δὲν ἔχει στιγματίση ἡ Ἱστορία, καί, ἂν καὶ ἔχουν παρέλθη αἰῶνες, ἐξακολουθοῦμεν νὰ αἰσθανώμεθα ἀποστροφὴν πρὸς αὐτούς. Μήπως αἱ γενεαὶ ποὺ ἔρχονται δὲν εἶναι ἕνα μέρος τῆς αἰωνιότητός μας; Ἡ αἰωνιότητα αὐτὴ μᾶς δίδει ἀκριβῶς τὴν ἔναντι τῆς κοινωνίας εὐθύνην μας, τὴν εὐθύνην μας τὴν ζεστὴ ὡσὰν τὸ ψωμί, τὴν ὡραίαν ὡσὰν αὐτὴν τὴν παραλίαν. Κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τῆς σιωπῆς αὐτὸς ὁ ἦχος, αὐτὴ ἡ λέξις: εὐθύνη!

* * *

Δὲν θὰ τραγουδήσωμεν τὴν μελῳδίαν τῆς φυγῆς μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, μὲ τὸ θέμα ὅτι ὅλα φεύγουν, δὲν θὰ ξεδιψάσωμεν σὲ τέτοια πηγή. Θὰ ἐργασθῶμεν διὰ τὰ παιδιά, τὸ τελευταῖο βλέμμα μας αὐτὰ θὰ εἶναι. Θὰ φύγωμεν ὡσὰν τὸ νερὸ ποὺ ποτίζει τὴν γῆν, ὡσὰν τὸ φύλλο τὸ φθινοπωρινὸ ποὺ λιπαίνει τὸ ἔδαφος. Θὰ φύγωμεν, ἀφοῦ θὰ ἔχωμεν μετουσιώση τὴν ζωὴν εἰς ἐλεύθερη πνευματικὴ δημιουργία, ἀφοῦ κατ᾿ αὐτὸν τὸν τρόπον λυτρωθῶμεν, ἀφοῦ γίνωμεν τρυφεροὶ καὶ ἀτρόμητοι. Τὸ μήνυμα τῆς δημιουργίας μας θὰ τὸ σαλπίση ὁ σαλπιγκτὴς θάνατος, διὰ νὰ πλατύνη τὸν ὁρίζοντα, ὅλο τὸ διάστημα. Καὶ ἡ ζωὴ θὰ σαλπίση ἀπόψε τὴν ἀναμονὴν τῶν νέων ὡρῶν, τῶν νέων ἡμερῶν, τοῦ νέου χρόνου, τοῦ ἔτους 1951.

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ ΤΟΥ Α΄

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑι ΤΗΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΤΟΥΣ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

ΗΡΧΙΣΑΜΕΝ νὰ ζῶμεν εἰς ἀτμόσφαιραν ξεκαθαρισμένην, πολιτικῶς, οἰκονομικῶς, ἐκκλησιαστικῶς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἀπαρχὴν νέας περιόδου, χαρακτηριζομένης ἀπὸ τὴν ἑξῆς μεταβολήν, ἀνανέωσιν: Θὰ ὑπάγωμεν ἡμεῖς εἰς τὸ λαόν, ὁ λαὸς δὲν μπορεῖ τόσον νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς, οὔτε γνωρίζει τὰ ζητήματα, οὔτε ἔχει καιρὸν διὰ νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ. Ὀφείλομεν νὰ καταβῶμεν εἰς τὸ πεζοδρόμιον. Τὰ ζητήματα εἶναι πολλά, εἶναι ποικίλα, εἶναι ἐπιτακτικά.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐχάσαμεν τὴν ἐπαφήν μας οἱ Κληρικοὶ μὲ τοὺς Χριστιανούς μας, μὲ τὸν λαόν μας, ἐνῶ ἡ ἀποστολή μας, τὸ ἔργον μας, εἶναι νὰ ἐνδιαφερθῶμεν διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, τὴν τύχην του, τὴν σωτηρίαν του, τὴν πρόοδόν του. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόβλημά μας τὸ γεμᾶτο ἀγωνίαν. Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἐγκαινιάζει τὸ ἔργον τῆς ἀφυπνίσεως εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τὸ τόσον σπουδαῖον, θέλει νὰ ὀργανώσῃ τὸν Κλῆρόν Της, τὰς ἐνορίας Της καὶ ἀπεδύθη εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐφαρμόζουσα τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Ἐγενόμην τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν, ἵνα πάντως τινὰς σώσω».

Ὁ Κλῆρος ὀφείλει νὰ ἀφήσῃ τὰ πάντα, τὰ δίκτυά του, ὡσὰν τοὺς Ἀποστόλους, καὶ νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν διακονίαν του. Διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἄλλους πρέπει νὰ καταβῇ ἕως εἰς αὐτούς. Τὸν δρόμον μᾶς τὸν δεικνύει ὁ Χριστός. Πρέπει νὰ γνωρίσωμεν τὴν κατάρτισιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν Χριστιανῶν μας. Ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἐνορίαν του καὶ νὰ τὴν μελετᾷ καὶ ὀφείλει νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ, νὰ τὴν βοηθήσῃ, ἐπάνω εἰς ἕνα διαγεγραμμένο σύστημα. Πρέπει νὰ γνωρίσῃ τοὺς Χριστιανούς του, καὶ νὰ γνωρισθῇ ἀπ' αὐτούς. «Γινώσκω τὰ πρόβατά μου, καὶ τὰ πρόβατά μου γινώσκουσί με». Οἱ Χριστιανοί μας παραπονοῦνται ὅτι ἐγκατελείφθησαν ἀπὸ τοὺς Κληρικούς.

Ὁ Χριστὸς ἐπλησίαζε τοὺς τυφλούς, τοὺς κωφούς, τοὺς λεπρούς,

ᾐσθάνετο οἶκτον πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπλημμυρίζετο ἀπὸ ἀγάπην. Πρὸς αὐτοὺς μᾶς στέλλει ὁ Χριστός. Πρέπει νὰ αἰσθανθοῦν οἱ ἄνθρωποι ὅτι τοὺς ἀγαπῶμεν, ὅτι ἐνδιαφερόμεθα δι' αὐτοὺς καὶ ὅτι θέλομεν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν. Πρέπει νὰ μᾶς ἀγαπήσουν. Οἱ Κληρικοὶ δὲν δικαιούμεθα νὰ κακολογήσωμεν κανένα, ἡ ἀγάπη μας δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς ὡρισμένους, ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅλα τὰ παιδιά του. Δὲν πρέπει νὰ ἐκνευριζώμεθα, νὰ θυμώνωμεν, πρέπει μὲ τὴν ἀγάπην νὰ νικῶμεν τὸ κακόν, νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν, αὐταπάρνησιν, νὰ αἴρωμεν τὸν Σταυρόν μας καὶ νὰ προσφερώμεθα, νὰ θυσιαζώμεθα.

᾿Αλλὰ ποῖος ἀπὸ τοὺς Κληρικοὺς κάθεται πλάγι εἰς τὸν ἀσθενῆ, ποῖος ἐπισκέπτεται τὸν πτωχόν, ποῖος μαζεύει γύρω του τὰ παιδιὰ τῆς ἐνορίας του; Ποῖος γνωρίζει τὰς ὑποχρεώσεις του αὐτάς, καὶ εἶναι γεμᾶτος μὲ ἀγάπην; Ποῖος ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν ἐπαφήν του μὲ τὸν λαόν, καὶ ἔγινε μὲ τὴν ἀγάπην του καὶ τὴν καθαρότητά του ἄξιος αὐτοῦ;

Τὰ κηρύγματά μας εἰς τοὺς Ναοὺς εἶναι ἀνωφελῆ, ἐὰν δὲν ἔχουν ὡς ἀντίκρυσμα τὴν χρηστότητά μας καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ βίου μας. Μὲ λόγια δὲν θὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν θρησκείαν μας, ἀλλὰ μὲ ἔργα. Μὲ λόγια δὲν θ' ἀνοίξωμεν τὸ οὖς τῶν ἀκροατῶν μας, ἀλλὰ μὲ τὸ φῶς τῆς ζωῆς μας. Διὰ νὰ δοξάσωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν οὐράνιον Πατέρα, πρέπει νὰ ἴδωσι τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα. Νὰ μὴ εἶναι ὁ νοῦς μας εἰς τὸ χρῆμα, ὁ μεγάλος θησαυρός μας νὰ εἶναι ὁ Θεός. Νὰ εἴμεθα ταπεινοί, καθαροί. Νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἄλλους, αὐτὸ εἶναι τὸ πολύτιμον χρῆμά μας. Ἔχομεν τοὺς πτωχούς μας, τοὺς ἀσθενεῖς μας, τοὺς ἀδυνάτους, αὐτοὶ εἶναι ὁ θησαυρὸς τῆς ᾿Εκκλησίας μας.

Τόσο πολὺ ἀπεμακρύνθημεν ἀπὸ τὸν ἀληθινόν μας δρόμον, ἀπεμονώθημεν εἰς τὸ ἐρημητήριόν μας, εἰς τὸν ἑαυτόν μας, εἰς τὰ ὑλικά μας ἀγαθά, ὥστε νὰ θεωρῶμεν νεωτερισμὸν ἀσύγγνωστον τὴν ἐπάνοδον εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ, εὑρισκομένου εἰς ἀναζήτησιν τοῦ πλανηθέντος προβάτου, ὅπως κάμνει ᾿Αθηναγόρας ὁ Α'.

* * *

Οἱ Κληρικοὶ πρέπει ν' ἀποκατασταθοῦν εἰς τὴν ἀληθινήν των θέσιν, νὰ εἶναι τὸ κέντρον, ἡ ἑστία τῆς ἐνορίας των. Ἕνας καλὸς Κληρικὸς δύο πράγματα ἔχει πάντοτε ἐνώπιόν του: τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ἕνα Σημειωματάριον. Εἰς τὸ Εὐαγγέλιον περιέχεται τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, καὶ πρέπει ὁ ἱερεὺς νὰ τὸ γνωρίζῃ καὶ νὰ τὸ μελετᾷ, νὰ συμβουλεύεται τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Νὰ ἐργάζεται ἐπάνω εἰς τὸ σχέδιον τοῦ

Θεοῦ, νὰ ἐργάζεται μὲ σύστημα. Νὰ παρακολουθῇ τί ἔχει ἤδη ἐπιτευχθῆ μὲ τὸ συντελούμενον σωτήριον ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ποῖαι εἶναι αἱ ἀντιδράσεις, νὰ μαντεύῃ εἰς ποῖον στάδιον εὑρίσκεται ὁ κόσμος εἰς τὸ ἔργον τῆς οἰκειώσεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς θείας ἀληθείας. Πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπίσης ἐνώπιόν του τὸ Σημειωματάριόν του, ὅπου ἔχει σημειώσῃ ὅ,τι ἔχει διαπιστώσῃ εἰς τοὺς Χριστιανούς του, τὴν πληγὴν αὐτήν, τὴν κραυγὴν ἐκείνην. Εἰς τὸν δρόμον μας θὰ συναντήσωμεν ἐκείνους διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ὁποίων ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον. Ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸ Σημειωματάριόν μας θὰ γνωρίζωμεν ποῦ θὰ κατευθυνθῶμεν, ποία εἶναι ἡ ἡμερησία μας Διάταξις.

Ὑπάρχει πολλὴ σήμερα σύγχυσις εἰς τὴν κοινωνίαν, πολλὴ δυστυχία, οἱ ξερριζωμένοι εἶναι πολλοί, δὲν ἔχουν τὴν κατάλληλη στέγη, τὰ παιδιά των πῆραν τοὺς δρόμους, ὅλοι αὐτοὶ ἔχουν τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐνδιαφέρεται πλέον διὰ τὴν τύχην των. Αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τὴν δυσφορίαν αὐτὴν τὴν καλλιεργεῖ καὶ τὴν ἐπιτείνει ὁ τύπος, τὸ ράδιο καὶ ὁ κινηματογράφος. Ἡ πίστις ἀρχίζει νὰ ἐξανεμίζεται, τὸ κῦρος τῆς αὐθεντίας ἀρχίζει νὰ καταρρέῃ. Κυλινδούμεθα εἰς ἕνα πνευματικόν, κοινωνικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἀναβρασμόν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δίδεται τὸ ἔδαφος εἰς τὴν προπαγάνδαν τὴν ὑλιστικὴν καὶ τὴν ἀνατρεπτικήν. Μὲ τὰ νέα ρεύματα καὶ τὴν δημιουργηθεῖσαν σύγχυσιν τίθεται σοβαρὰ τὸ πρόβλημα τοῦ συγχρόνου εὐαγγελισμοῦ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Πρὸς μίαν τοιαύτην ὀργάνωσιν καὶ ἐκστρατείαν τείνει τὸ ἔργον τοῦ νέου Πατριάρχου, τὸν ὁποῖον παρεξηγοῦν ὅσοι δὲν ἔχουν οἰκειωθῆ μὲ τὸ κατηγορικὸν πρόσταγμα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως δὲν θὰ σταθῶμεν μὲ δεμένα τὰ χέρια, δὲν θὰ ψάλωμεν Ἱερεμιάδας. Θὰ φροντίσωμεν οἱ Κληρικοὶ νὰ ἀνασυγκροτήσωμεν τὴν ἐνορίαν, νὰ προσανατολίσωμεν τοὺς Χριστιανούς μας, νὰ κτίσωμεν σταθερῶς τὸ μέλλον. Εἰς τὸ βάθος ὑπάρχει κάποια Χριστιανικὴ οὐσία εἰς τὸν λαόν μας, θὰ ὁρμηθῶμεν ἀπ' αὐτὴν καὶ θὰ τὴν ἐπεξεργασθῶμεν, διὰ νὰ τὴν ἀναπτύξωμεν. Ἡ μέθοδος τὴν ὁποίαν θὰ ἀκολουθήσωμεν, ὅπως τὸ ἔχομεν εἴπῃ ἤδη, πρέπει νὰ εἶναι νέα, σύμφωνος μὲ τὰς συνθήκας τῆς συγχρόνου ζωῆς. Ὑπῆρχον μέθοδοι θαυμάσιαι εἰς τὴν ἐποχήν των, ἀλλ' εἶναι σήμερον ὀλίγον ἀποδοτικαί. Ἡ οὐσία μένει πάντοτε ἡ ἰδία, ἀλλ' ἡ μέθοδος πρέπει νὰ ἀνανεώνεται. Τὸ νερὸ εἶναι τὸ ἴδιον, ἀλλὰ νέαι πηγαὶ ἀνευρίσκονται, ἡ διοχέτευσίς του συγχρονίζεται, τελειοποιεῖται, ἡ χρησιμοποίησίς του εὐρύνεται, ὑψώνεται.

Ὁ Κλῆρος δὲν θὰ ὁμιλῇ μονάχα, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀκούῃ, δὲν θὰ κρίνῃ χωρὶς νὰ παρατηρῇ, δὲν θὰ περιμένῃ εἰς τὸ Γραφεῖόν του μονάχα,

ἀλλὰ θὰ ἐπισκέπτεται τὸ σπίτι, τὸ κατάστημα, τὸ ἐργοστάσιο. Πολλὰ ἔχομεν νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ ὅσα δυσάρεστα θὰ συναντήσωμεν, ἀπὸ ὅσα θὰ ἀκούσωμεν, θὰ ἴδωμεν. Σιγὰ σιγὰ θὰ μάθωμεν νὰ κηρύττωμεν οὐχὶ εἰς τὸ κενόν.

Πρὸ παντὸς ὁ Κληρικὸς πρέπει νὰ εἶναι στενώτερα ὁλονὲν ἡνωμένος μὲ τὸν Χριστόν, νὰ ὁδηγῆται ἀπὸ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, διὰ νὰ εἶναι τὸ ἔργον του ἀποδοτικόν, καὶ οὐχὶ κόπος καὶ μόχθος εἰς τὸ κενόν. Πρέπει νὰ εἶναι ταπεινός, νὰ ζητῇ οὐχὶ τὴν ἰδικήν του δόξαν, ἀλλὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ ἐμπιστεύεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλ᾽ εἰς τὸν Θεόν. Οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους κηρύττει νὰ εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι οἱ ἰδικοί του, καὶ τὸ ἔργον του ἀποτέλεσμα τῆς δυνάμεως οὐχὶ τῆς ἰδικῆς του, ἀλλὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ ψυχή του νὰ κατοπτρίζῃ τὸν Χριστόν, τὸ ἔργον του νὰ ἀντανακλᾷ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Μόνον τότε θὰ ἑλκύσῃ τοὺς ἄλλους, θὰ τοὺς ἐπηρεάσῃ καὶ θὰ τοὺς σώσῃ. Πρῶτα θὰ φωτίσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔπειτα τοὺς ἄλλους· πρῶτα θὰ ἁγιάσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔπειτα τοὺς ἄλλους, κατηρτισμένος, πιστεύων, καθαρός, γεμᾶτος ἀγάπην, θὰ ἐκδαπανήσῃ ὅλον τὸν ἑαυτόν του δι᾽ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἡ θεία Πρόνοια ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς φροντίδας του. Οἱ ἄνθρωποι πλανῶνται εἰς τὸ σκοτάδι, κατατρύχονται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ στενάζουν κάτω ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὸν πόνον.

* * *

Τὸν ἄνθρωπον νὰ ἴδωμεν, οἱ καλοὶ Σαμαρεῖται νὰ γίνωμεν. Οὔτε ἕνας ψιλὸς τοῖχος δὲν πρέπει νὰ μᾶς χωρίζῃ ἀπὸ τὸν λαόν. Ὅταν ὁμιλῶμεν, νὰ μᾶς ἀκούῃ, καὶ ὅταν ὁμιλῇ, νὰ τὸν ἀκούωμεν. Ἡ ἴδια νύκτα νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Αὐτὸς νὰ χαίρεται δι᾽ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς δι᾽ αὐτόν. Νὰ εἴμεθα δύο χορδαὶ εἰς τὸ αὐτὸ μουσικὸν ὄργανον. Νὰ ἐρχώμεθα ἀπ᾽ αὐτόν, ὅπως ὁ ἀέρας ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Νὰ εἴμεθα ἡ στάμνα του, νὰ προσέχωμεν νὰ μὴ θραυσθῶμεν. Νὰ εἴμεθα ἡ συλλαβὴ εἰς τὸ ᾆσμά του. Τὸ κήρυγμά μας νὰ εἶναι ἡ δυναμῖτις ποὺ θὰ σπάσῃ τὴν ἅλυσίδα τῆς ἁμαρτίας των, ἡ ζάχαρη ποὺ θὰ γλυκάνῃ τὸν πόνον των, τὸ ἅλας ποὺ θὰ νοστιμήσῃ τὴν ζωήν των.

Ὁ ἱερεὺς εἶναι παραπάνω καὶ ἀπὸ τὸν Ναόν. Ὁ Ναὸς μπορεῖ νὰ μὴ ὑπάρξῃ, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἱερεύς. Καὶ κάτω ἀπὸ ἕνα δένδρον, ἐπάνω εἰς μίαν τράπεζαν, γίνεται ἡ θεία Λειτουργία. Εἶναι λέξεις τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος.

Ὁ Κληρικὸς εἶναι ἡ ὑπερήφανη πόλις τοῦ Δαυΐδ, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἀντηχοῦν, οἱ ὕμνοι τοῦ Προφητάνακτος, αἱ δεήσεις του αἱ

ἑωθιναί, αἱ εὐχαριστίαι του αἱ ἑσπεριναί. Ὁ Κληρικὸς εἶναι τὸ θαῦμα εἰς τὴν ἔρημον τῶν ξενιτευμένων.

Ἐὰν ὁ Γλύπτης λέγῃ εἰς τὸ μάρμαρον νὰ γίνῃ ἀθάνατον, καὶ γίνεται,—τί θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὁ Κληρικὸς μὲ τὸν ἄνθρωπον! Ἐὰν ὁ Ποιητὴς μὲ πτωχὰ πράγματα: λέξεις, κάμνῃ αἰώνια ἀριστουργήματα, τί θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἀνθρώπους!

Οἱ ἄνθρωποι μένουν εἰς τὴν σιωπὴν τῶν σπιτιῶν των, ὅπως εἰς τὸ στῆθος τοῦ βιολιοῦ ἡ μελῳδία ἡ ἄπαικτη. Πρέπει νὰ ἁπλωθῇ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καὶ νὰ πέσῃ ἡ ἀνοιξιάτικη βροχή, καὶ νὰ βγῇ ὁ γεωργὸς εἰς τὸν ἀγρόν του.

Ὁ Κληρικὸς εἶναι ὁ στρατιώτης ποὺ τόσα τώρα χρόνια μάχεται, ὁ στρατιώτης ποὺ δὲν ἀποστρατεύεταί ποτε, ὁ στρατιώτης τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀληθείας, ὁ στρατιώτης τῆς εἰρήνης. Ὁ φρουρὸς ἐπάνω εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς θείας Προνοίας, ὁ ὀφθαλμὸς ἐπάνω εἰς τὴν ἐρημίαν τῆς ἀπέραντης θάλασσας, τὸ πλοῖον μεταξὺ τῶν δύο ἀκτῶν εἰς τὸν ἦχον τῆς νύκτας, ὁ ἀπεσταλμένος εἰς τὰς ἐρήμους, ὅπου φυσοῦν οἱ ἄνεμοι, ὁ ἐρημίτης τῶν μοναστηρίων, ὁ λύχνος ποὺ κρατεῖ τὸ φῶς, τὸ ὄνειρον ποὺ ἤκουσεν ὁ Δανιὴλ τὴν νύκτα, ὁ ἀδελφὸς τῆς ἀηδόνος.

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΙΤΑΛΙΚΟΣ

ΑΛΛΟΤΕ ΕΓΡΑΨΑ περὶ τοῦ Νεοφύτου Μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως, τὸν ὁποῖόν τινες συγχέουσι μετ᾽ ἄλλου προσώπου, ὡς τοῦτο ἐσημείωσα εἰς ἰδιαιτέραν μονογραφίαν ἀφιερωθεῖσαν εἰς τὸν ἱεράρχην ἐκεῖνον τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος. Ἡ ἰδία σύγχυσις ἔλαβε χώραν καὶ ὡς πρὸς ἄλλον ἱεράρχην τῆς ἰδίας μητροπόλεως ἀκμάσαντα περὶ τὰ μέσα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. Πρόκειται περὶ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ ἐπιλεγομένου Ἰταλικοῦ.

Ὁ P. Tannery, γράψας πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὸ Annuaire de l'Association ἐγνωμάτευσεν ὅτι ὁ Ἰταλικός, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ σύγχρονος καὶ φίλος του Θεόδωρος Πρόδρομος ἀφιερώνει τὴν πραγματείαν «Περὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ»,—μὲ προσφώνησιν—εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἐπίσκοπον Φιλιππουπόλεως. Ὁ Γερμανὸς M. Tren ἐδημοσίευσεν εἶδος μονογραφίας περὶ τοῦ Φιλιππουπόλεως Ἰταλικοῦ.

Ὁ Βαλσαμὼν δι᾽ ὅσων ἀναφέρει, ἐξ ἀφορμῆς σχολίου κανόνος, οὐδεμίαν ἀφίνει ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ Ἰταλικὸς ἦτο ἀρχιερεὺς τῆς μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως. Τὸ χωρίον τοῦ Βαλσαμῶνος δὲν ἀναφέρουν οἱ δύο προρρηθέντες συγγραφεῖς. Ὁ ἐμβριθὴς κανονολόγος οὗτος τοῦ τέλους τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, σχολιάζων τὸν 11ον κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου παραθέτει καὶ τὰ ἀκόλουθα: «Τοῦ δὲ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως τοῦ **Ἰταλικοῦ ἐκείνου** ἀφορίσαντος τὸν ἴδιον κληρικὸν τὸν Κοψορύμην, λόγος ἐγένετο παρὰ τῷ ἁγιωτάτῳ ἐκείνῳ πατριάρχῃ τῷ Μουζάλωνι μὴ ὀφείλειν τοῦτον συμπαθείας ἀξιωθῆναι. . .» [2]). Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ ὑπονοεῖ τὸν Μιχαὴλ τὸν Ἰταλικὸν τοῦ ὁποίου μόνον τὸ παρώνυμον ἀναφέρει, διότι, ὡς φαίνεται, ἦτο περισσότερον γνωστὸς μὲ τὸ ἐπίθετόν του. Δὲν ἀποκλείεται καταγωγὴ τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῆς Σικελίας ἢ ἐκ τῆς κάτω Ἰταλίας, χωρῶν διατηρουσῶν τότε τὸν ἑλληνικόν των χαρακτῆρα. Λαμβανομένου ὑπ᾽ ὄψιν ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Νικόλαος ὁ Δ΄, ὁ ἐπιλεγόμενος

---

[1]) «Byzanstinische Zeitschrift» 1895 σ. 2—22, V. Grumel.

[2]) Σύνταγμα Ράλλη καὶ Ποτλῆ Γ΄, σ. 321 C. Patriarcat byzantin τόμ. I, τεῦχος 3ον, σ. 160.

Μουζάλων, ἐπατριάρχευσεν ἀπὸ τοῦ 1147 ἕως τοῦ 1151 ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Ἰταλικὸς τοῦ Βαλσαμῶνος ἦτο μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως κατὰ τὴν προσημειωθεῖσαν ἐποχήν. Πάντως πρὸ τοῦ 1147 καὶ μετὰ τὸ ἔτος 1142 (ἴδε Κρουμβάχερ, «Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας», μετάφρασις Σωτηριάδου, τόμος Βος σ. 116). Νικήτας ὁ Χωνειάτης γνωρίζει αὐτὸν ὡς ἀρχιερέα τῆς ὡς ἄνω ἐπαρχίας κατὰ τὸ 1147. Περιγράφων τὰ τῆς δευτέρας σταυροφορίας (1147—1149) καὶ μάλιστα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἐκ Φιλιππουπόλεως διάβασιν τῶν στιφῶν ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡγεμὼν ἦτο ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς Κονράδος, λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ κάμῃ λόγον περὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως ἐκείνης Μιχαὴλ Ἰταλικοῦ. Ὁ κ. Μ. Σταμούλης εἰς τὴν σελίδα 181 τοῦ 14ου τόμου τῶν Θρᾳκικῶν σημειώνει: «19, Μιχαὴλ [3]) Ἰταλικός», 1147.

Ὁ Μιχαὴλ ἦτο ἀπόφοιτος τῆς ἀνωτέρας σχολῆς τῆς Κων/πόλεως, ὅπου ἐδιδάσκοντο ἀνώτερα μαθήματα φιλοσοφίας, θεολογίας καὶ ἄλλα. Ἐχρημάτισεν ὁ ἴδιος «διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς Ρητορικῆς». Ὡς γράφει ὁ Κρουμβάχερ, ὁ Ἰταλικὸς «δεικνύει ἀσυνήθη εὐρυμάθειαν οὐ μόνον περὶ τὴν φιλοσοφίαν, ῥητορικὴν καὶ γραμματικήν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἱστορίαν, **θεολογίαν**, ἰατρικὴν καὶ ἀστρονομίαν» (ἔνθ᾽ ἀνωτέρω σ. 116). Φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀρκετὴν πρωτοτυπίαν ἀφοῦ τὰ ἔργα του, ἐπιστολαὶ καὶ σχεδιάσματα εἶναι, κατὰ τὸν ὀρθῶς κρίνοντα Κρουμβάχερ, «ἀνώτερα τῶν συνήθων βυζαντινῶν ρητορευμάτων». Μέμφεται τὴν μίμησιν τῆς ἐποχῆς του, ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἀπὸ τὴν εἰρωνικὴν κριτικὴν τὴν ὁποίαν κάμνει ἐπί τινος πραγματείας ἀγνώστου δι᾽ ἡμᾶς πατριάρχου, τὴν ὁποίαν παρουσίασεν εἰς αὐτὸν κἄποιος χαρτοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Συλλογὴ χωρίων ἀπ᾽ ἐδῶ καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖ ὡς «λύρα πολύχορδος» μὴ ἀποδίδουσα οὐδὲν ἁρμονικῶς.

Εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ὀξφόρδης, Ἐσκουριὰλ καὶ ἄλλων πόλεων εὑρέθησαν χειρόγραφοι ἐπιστολαί, λόγοι καὶ ἄλλαι πραγματεῖαι μαρτυροῦσαι περὶ τῆς ποικιλίας τῶν γνώσεων τοῦ μητροπολίτου Μιχαήλ: «Τὴν προσήκουσαν ἀναγνώρισιν, προσθέτει ὁ Κρουμβάχερ, εὗρεν ἡ σπανία μάθησις καὶ ἡ μεγάλη φραστικὴ δύναμις τοῦ Ἰταλικοῦ». Ὁ φίλος του Θεόδωρος Πρόδρομος ὡς ἑξῆς ἐκφράζεται περὶ τοῦ σοφοῦ τῆς Φιλιππουπόλεως ἀρχιερέως: «Θηνγραφοῦσι ῥήτορες, λογογραφεῖ σὺν ἄλλοις καὶ τῆς Φιλίππου πρόεδρος **Ἰταλικὸς ὁ πάνυ,** ὁ μιμητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ μετ᾽ ἐκεῖνον Πλάτων». Καὶ ἀλλαχοῦ ἀποκαλεῖ αὐτὸν «ρη-

---

[3]) Ὁ Tren ἀναφέρει Λουκᾶν ὡς ἀρχιερέα Φιλιππουπόλεως κατὰ τὸ 1166—σύνοδος ἐν Κ/πόλει διὰ τὸ «ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστί—ἐνῷ τοιοῦτος ἦτο ὁ Βασίλειος ὡς ὀρθῶς σημειώνει καὶ ὁ κ. Σταμούλης Migne τόμ. 140 στ. 237.

τορείας ἄγαλμα». Πρὸς τούτοις γράφει: «Φιλοσοφίαν ἅπασαν καὶ ρητορικήν, καὶ συνδεδημένως ἄμφω καὶ ἀσυνδέτως, καὶ πάντα λόγον, τόν τε ἡμεδαπὸν καὶ τὸν θύραθεν τίνι ἄλλῳ ἢ Ἰταλικῷ γε κριτέον»; Ὁ J. A. Cramer εἰς τὸν τρίτον τόμον τῶν «Anecdota graeca» ἐξέδωκεν, ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων χειρογράφων τῆς βαροκιανῆς βιβλιοθήκης τῆς Ὀξφόρδης διάφορα γραπτὰ τοῦ Μιχαήλ. Ἀγνοῶν ὅμως τὸν συγγραφέα ὁ ὁποῖος ἀπέδωκε τὴν σύνταξιν αὐτῶν εἰς κάποιον «γραμματικὸν» τῆς ἐποχῆς ἐκείνης [4]. Ὁ Μιχαὴλ Ἰταλικὸς ἦτο θερμὸς ἐραστὴς τῶν γραμμάτων καὶ γενόμενος γνωστὸς εἰς τοὺς συγχρόνους του ὡς πολυμαθής, σοφός, ἔλυε διαφόρους ἀπορίας τοῦ Α ἢ τοῦ Β προσώπου ὡς π. δ. χ. ἡρμήνευσεν ἐρωτηθεὶς τὴν λέξιν ὅμαιμος. Περὶ αὐτῆς κάμνει λόγον εἰς τὴν 20ην ἐπιστολήν του τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Καίσαρος Βρυεννίου τοῦ Νικηφόρου Ἀλέξιον.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καταχωρίζει καὶ τοῦτο, ὅτι θὰ ἔγραφε καὶ περισσότερα περὶ τῆς σημασίας τῆς εἰρημένης λέξεως, «εἰ μή με **αἱ κατὰ Φιλιππούπολιν** φροντίδες εἰς ἑαυτὰς ἀντισπώμεναι μεθειλκύσαντο».

Ὁ προμνησθεὶς Νικήτας ὁ Χωνειάτης ἐγκωμιάζει τὴν σοφίαν τοῦ Μιχαήλ: «Ὁ καὶ λόγῳ πολὺς καὶ σοφίας ὁποίας εἴποι τις μέλημα κἂν ταῖς ὁμιλίαις τὸ ἦθος ἐπαγωγότατος» (ἔνθ. ἀνωτ.). Ἦτο δὲ τοιοῦτος κατὰ τοὺς τρόπους καὶ μελίρρυτος καὶ ἐπαγωγός, ὥστε ἐμάλλαξε τὸν Κονράδον καὶ ἀπήλλαξε τὴν ἐπαρχίαν του ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὴν ὁποίαν θὰ προεξένουν οἱ Σταυροφόροι. «Ὡς δ' εἰς Φιλιππούπολιν οἱ Ἀλαμανοὶ παρενέβαλον, γράφει ὁ Χωνειάτης, οὐδὲ κατὰ τὸν ἐκεῖσε σταθμὸν ἐς διαφορὰν ἀπεῖδον τὰ τάγματα. Ὁ γὰρ τῆς χώρας ἀρχιερεύς—ἦν δ' οὗτος Ἰταλικὸς Μιχαὴλ—οὕτως ὑπηγάγετο τὸν ῥῆγα ταῖς τῶν λόγων ἐκθηλύνας ἴυγξι καὶ τῷ μέλιτι τῆς γλώττης κατεγοήτευσε... εἰ μὴ ὁ ῥηθεὶς προφθάσας ἀρχιερεὺς τὸν ῥῆγα... τοῖς οἰκείοις θελκτηρίοις ἐμάλλαξε καὶ ἠρεμεῖν ἀνέπεισε» [5])

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μιχαήλ, καθὼς καὶ αἱ τοῦ φίλου του Θεοδώρου Προδρόμου, ἔχουσιν ἀρκετὴν ὁμοιότητα πρὸς ἐπιστολὰς τὰς ὁποίας εἴτε ὡς σχέδια εἴτε ὡς πραγματικὴν ἀλληλογραφίαν συνέτασσον οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι—ὑπάρχοντος εἴδους μαθητικοῦ συνδέσμου—κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα. Περὶ τῆς ἐπιστολογραφίας ταύτης καὶ τοῦ συνδέσμου ἔγραψα ἀρκετὰ εἰς τὸν δεύτερον τόμον τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης μου, ὅπου καὶ ἐδημοσίευσα ὀλίγας ἐκ τοῦ εἴδους τούτου τῶν ἐπιστολῶν.

---

4) M. Treu, Byzantinische Zeitschrift 1895 σ. 20 κ. ἑ.

5) Ἔκδοσις Βόννης σ. 83.

Ὁ Μιχαὴλ Ἰταλικὸς περὶ τῆς ἐν Φιλιππουπόλει ποιμαντορίας τοῦ ὁποίου ἀγνοοῦμεν πόσον διήρκεσε—ἄγνωστον καὶ πότε ἐγκατεστάθη ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ πότε ἀπέθανε—πρέπει νὰ θεωρηθῇ μία ἀπὸ τὰς ἐξεχούσας ἐκκλησιαστικὰς προσωπικότητας τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος.

Συνεδύαζε λιπαρὰν θύραθεν σοφίαν μετὰ θεολογικῆς μορφώσεως. Πεπροικισμένος μὲ τάλαντον λόγου ὄχι σύνηθες, εἰς ἄκρον γλυκὺς εἰς τὸ ὁμιλεῖν καὶ πειστικὸς εἰς τοὺς λόγους του, ἐτέλεσε χριστιανικώτατα τὸ καθῆκόν του ὡς ποιμὴν εἰς μίαν κρισιμωτάτην στιγμὴν τῆς ζωῆς τοῦ ποιμνίου του [6].

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[6]) Ὀλίγας γραμμὰς περὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἰταλικοῦ καταχωρίζει καὶ ἡ Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδεία εἰς τὸ ἄρθρον «Μιχαὴλ Ἰταλικός». Εἰς τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τοῦ Β. Μυστακίδου δημοσιευθέντας (μᾶλλον σημειώσεις) ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κονιδάρη—Ἀθῆναι 1936—σημειοῦται σ. 222 Ἰτάλικος, τῷ 1147 (Anп. 1872 p. 33).

ΕΙΣ ΤΑ ΕΜΜΕΤΡΑ

Η ΤΡΙΤΗ σειρὰ τῶν ποιημάτων Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει Migne τοῦ 1857 φέρει τὸν τίτλον «Ἱστορικὰ Ἔπη» περιλαμβανόμενα εἰς στίχους 8135, τῶν ὁποίων οἱ 3565+340 εἶναι ἰαμβικοί, οἱ 1362+398 ἡρωελεγειακοὶ καὶ οἱ 1183+1287 ἡρωϊκοὶ δηλ. εἰς ἡρωϊκὸν ἑξάμετρον, κείμενα εἰς τὸν ΛΖ΄ τόμον τῆς Πατρολογίας ἐν σελίσι 969 ἕως 1600. Μόνον δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι, εἰς τὰ Ἔπη αὐτὰ τὰ τιτλοφορηθέντα ὡς Ἱστορικά, θὰ εὕρῃ ὁ θαυμαστὴς τοῦ ποιητοῦ καὶ ὑπομονητικὸς ἀναγνώστης τοῦ Γρηγορίου κομμάτια Ἱστορίας ἐκκλησιαστικῆς ἢ ἄλλης γενικῶς ἱστορικῆς συγγραφῆς. Διότι εἶναι κυρίως ἀτομικὴ Ἱστορία τοῦ ποιητοῦ συγγραφέως τῶν Ἐπῶν. Κατά τινα σύμπτωσιν παρέχουν καὶ πολυτίμους πληροφορίας γενικωτέρας φύσεως ἐκεῖ ὅπου ἔδρα ὁ Γρηγόριος· ἀλλὰ τίποτε ἀνεξάρτητον τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ δὲν εὑρίσκεις. Φαίνονται ἀπὸ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν. Τὸ πρῶτον φέρ᾽ εἰπεῖν Ἱστορικὸν ἐπιγράφεται «Περὶ τῶν καθ᾽ ἑαυτόν» (στίχοι 634), τὸ δεύτερον «Ὅρκοι Γρηγορίου» (στίχοι 30) τὸ τρίτον «Ἐνοδία Κωνσταντινουπόλεως» (στίχοι 24) τὸ πέμπτον καὶ ἕκτον «Πρὸς τὸν Ἀναστασίας λαόν» (στίχοι 12+12) τὸ ἕβδομον «Πρὸς τοὺς ἀφίλους ἐξιτήριον» (στίχοι 7) τὰ ὀκτὼ καὶ ἐννέα «Πρὸς τοὺς φθονοῦντας» (στίχοι 12+12) τὸ δέκατον «Πρὸς τοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἱερέας καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν» (στίχοι 36) τοῦ ὁποίου ἕπεται τὸ ἑνδέκατον ποίημα φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Περὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον». Τυγχάνει δὲ τοῦτο τὸ μακροσκελέστερον ὅλων τῶν Ἐπῶν—μετὰ τὸ διαμφισβητούμενον δρᾶμα «Χριστὸς Πάσχων» ἐκ στίχων 2601—ὡς ἐκτεινόμενον εἰς 1945 ἰαμβικοὺς στίχους.

Ἀκολουθοῦν ἄλλα 88 ποιήματα καὶ τελειώνει ἡ πρώτη σειρὰ τῶν Ἱστορικῶν, τὰ ὁποῖα ὑποδιαιροῦνται εἰς Ἱστορικὰ περὶ ἑαυτοῦ, καὶ Ἱστορικὰ περὶ τῶν ἑτέρων. Ὅπως φαίνεται καθαρὰ ἀπὸ τοὺς τίτλους, τὰ πρῶτα 99 τὸν ἀριθμὸν Ἔπη ἀσχολοῦνται περὶ τὸν βίον καὶ τὰς σκέψεις τοῦ ποιητοῦ, τὰ δὲ δεύτερα, ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν, εἶναι ἔμμετροι ἐπιστολαὶ τοῦ Γρηγορίου, λίαν ἐνδιαφέροντος περιεχομένου εἰς στίχους 2025, ὧν οἱ 340 ἰαμβικοί, οἱ 398 ἡρωελεγειακοὶ καὶ οἱ 1287 ἡρωϊκοί.

Τοῦ λόγου ὄντος περὶ ἀριθμοῦ καὶ εἴδους στίχων σημειωθήτω ὅτι

τὸ ἐκτενέστερον τῶν Ἐπῶν εἶναι τὸ ΙΑ΄ ἱστορικὸν εἰς στίχους 1949, μετ᾿ αὐτὸ ἔρχεται τὸ Β΄ ἠθικὸν εἰς στίχους 998, ἔπειτα τὸ ΙΒ΄ ἱστορικὸν εἰς 836 στίχους, τέταρτον τὸ Α΄ ἠθικὸν ἐκ στίχων 732, πέμπτον τὸ Β΄ ἠθικὸν εἰς στίχους 689 καὶ ἕκτον εἰς ἔκτασιν εἶναι τὸ πρῶτον Ἱστορικὸν περιλαμβανόμενον εἰς 634 στίχους.

Τὸ ποίημα ὅμως τὸ ὁποῖον θὰ ἐξετάσωμεν ἐδῶ ὡς πρῶτον—ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἐπὶ τῶν ἐπῶν ζητηθεῖσαν δημοσιογραφίαν ἐν τῇ «Ὀρθοδοξίᾳ»—εἶναι τὸ τριακοστὸν ἔνατον Ἱστορικὸν (ΛΘ΄) τὸ ἐπιγραφόμενον Εἰς τὰ ἔμμετρα, ἐν σελίδι 1329 ἐκ στίχων μιᾶς ἑκατοντάδος καὶ τριῶν μονάδων.

Ὡς πρὸς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ποιημάτων εἶναι κατάδηλον ὅτι ἐτέθησαν ὄχι ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ᾿ ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περιεχομένου. Ἓν Ἱστορικὸν ποίημα π. χ. ἐπιγράφεται «Ἐνύπνιον περὶ τῆς Ἀναστασίας ἐκκλησίας ἣν ΕΠΗΞΑΤΟ ἐν Κωνσταντινουπόλει». Ἂν ἐγράφετο ἡ ἐπιγραφὴ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, θὰ ἔλεγεν ΕΠΗΞΑΜΗΝ κ.τ.λ. Ἄλλως τε καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους δὲν συνηθίζοντο οἱ τίτλοι. Συνάγονται ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ συγγράμματος ἢ ἐκ τῶν δύο πρώτων γραμμῶν αὐτοῦ. Ἐπὶ παραδείγματι: Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων... Μῆνιν ἄοιδε, θεά, Πηλιάδιω Ἀχιλλῆος—ὅπως ἀρχίζει ἡ Ἰλιάς—Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν—ὅπως ἀρχίζει ἡ Ὀδύσσεια. Ὑπάρχει μόνον μία σπουδαία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ τῶν Ἐπῶν καὶ τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰλιάδος, ὅτι οὗτος δὲν ἀναφέρει ἑαυτὸν εἰς κανένα ἐκ τῶν δεκάδων χιλιάδων στίχων του καὶ ἐντεῦθεν αἱ περὶ Ὁμήρου ἀτελείωτοι συζητήσεις, ἂν... ὑπῆρξεν, ἂν εἶναι ὁ ἴδιος Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας, ποῦ καὶ πότε ἐγεννήθη, ποῦ ἐμορφώθη, ἂν ὑπῆρχε ἑλληνικὴ γραφὴ εἰς τὴν ἐποχήν του, τὸν ἔνατον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ καὶ εἴ τι ἄλλο. Ἐνῷ Γρηγόριος ὁ ποιητὴς τῶν Ἐπῶν πλειστάκις ἀναφέρει ἑαυτὸν ὡς ποιητὴν καὶ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν ὀδυνηρὰν ἀπασχόλησιν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ συγγραφέως. Αὐτὸ ἰσχύει γενικῶς δι᾿ ὅλα τὰ 400 τὸν ἀριθμὸν Ἔπη, πλὴν διὰ τὸ δρᾶμα ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν ἐθεωρεῖτο ὡς γρηγοριανὸν ἔργον, ἀλλὰ διημφισβητήθη καλῶς ἢ κακῶς ὑπὸ τῆς νεωτέρας κριτικῆς ἢ μᾶλλον ὑπερκριτικῆς ἐκείνης ἡ ὁποία σχεδὸν τίποτε ἐκ τῶν παλαιῶν δὲν ἀφῆκε ἀναμφισβήτητον.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ποιήματος «Εἰς τὰ ἔμμετρα» εἶναι ἡ ἔκτασις τῶν λόγων δι᾿ οὓς ὁ Γρηγόριος ἔγραψε. Ὁ ποιητὴς μᾶς διαφωτίζει διατὶ ἐποίησε τὰ ποιήματά του. Εἶναι ἡ δικαιολογία τῶν Ἐπῶν. Κάθε ἔργον σοβαρὸν ἔχει τοὺς λόγους του, ἔχει τὰς ἀφορμὰς ποὺ συνετέλεσαν εἰς

τὸ νὰ γραφῇ. Ὁ Θουκυδίδης π. χ. εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀναφέρει ὡς λόγον τῆς συγγραφῆς του τὴν ἐπαληθεύσασαν πρόβλεψιν αὐτοῦ ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος θὰ ἐλάμβανε μεγάλας διαστάσεις λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶς σπουδαίων ἑκατέρωθεν πολεμικῶν προπαρασκευῶν. Καὶ ἄλλοι ἄλλα περὶ αἰτίων καὶ ἀφορμῶν συγγραμμάτων λέγουν ἢ ἀφίνουν νὰ ὑπονοηθῶσι. Μεταξὺ ἄλλων παρά τισι φαίνεται καὶ **ἡ ἐγωπάθεια** ὡς ἀφορμὴ μελανώματος δεκάδων καὶ ἑκατοντάδων λευκῶν σελίδων, **ὁ ἐγωισμός,** ἡ διὰ συρραμάτων ἔξαρσις τοῦ ἐγώ, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ ἡ μανία τοῦ ἐνοχλεῖν τὸν πλησίον. Τὴν τοιαύτην τάσιν ἔχει σατυρίσει ὁ Μολιέρος κάπου εἰς τὸν Μισάνθρωπον, ὁ δὲ πολὺς Λαμπρουγιὲρ ἀπεφάνθη ὅτι διὰ μερικοὺς συγγραφεῖς προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἀσχολοῦνται μᾶλλον εἰς ροκάνισμα ξύλων καὶ κατασκευὴν τροχῶν!

Τοιοῦτοι ἀνέκαθεν ὑπῆρχαν καὶ ὑπάρχουν. Ὑπῆρχαν καὶ τὸν Δ' αἰῶνα, τὸν Χρυσοῦν λεγόμενον αἰῶνα τῆς Ἐκκλησίας, διότι ποτὲ ὁ χρυσὸς δὲν εὑρίσκεται καθαρὸς καὶ μόνος ἀλλὰ ἀναμεμιγμένος μὲ χώματα καὶ ποικίλα ὑλικὰ κατωτερότητος. Ἀλλὰ καὶ ποίαν ἀξίαν θὰ εἶχεν ὁ χρυσὸς ἂν ὅλα τὰ ὀρυκτὰ εἶχαν τὴν ἰδίαν ἰδιότητα τῆς ἀντοχῆς, τῆς λάμψεως καὶ τῆς σπανιότητος;

Συγγραφεῖς μὴ γνωρίζοντες οὔτε οἱ ἴδιοι τὰ ὅσα ἔγραψαν—κατά τινα ἐπιτυχῆ χαρακτηρισμὸν νεωτέρου σοφοῦ—πάντοτε ὑπῆρχαν, ἄφθονοι δὲ καὶ πολλοὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ναζιανζηνοῦ παρὰ τὴν τότε ἀκρίβειαν τῶν εἰδῶν γραφικῆς ὕλης!

Πολλοὺς ὁρῶ γράφοντας ἐν τῷ νῦν βίῳ
λόγους ἀμέτρους καὶ ρέοντας εὐκόλως
καὶ πλεῖστον ἐκτρίβοντας ἐν πόνοις χρόνον
ὧν κέρδος οὐδὲν ἢ κενὴ γλωσσαλγία!
ἀλλ' οὖν γράφοντας καὶ λίαν τυραννικῶς
ὡς μεστὰ πάντα τυγχάνειν ληρημάτων
ψάμμον θαλασσῶν ἢ σκνιπῶν Αἰγυπτίων
Πάντων μὲν ἂν ἥδιστα καὶ γνώμην μίαν
ταύτην ἔδωκα: πάντα ρίψαντας λόγον
αὐτῶν ἔχεσθαι τῶν θεοπνεύστων μόνον
ὡς τοὺς ζάλην φεύγοντας ὅρμων εὐδίων.

Ἡ ἀπελπισία τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο ὁ Ποιητής μας ἀναγινώσκων τὰς πολλὰς σελίδας ποὺ ἐγέμιζεν ὁ καθένας μὲ ἀνοησίαν καὶ κενοὺς σοβαροῦ περιεχομένου στίχους, μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἔγγραφον γλωσσαλγίαν, ἡ ἀπελπισία διὰ τὰ ληρήματα τὰ ὁποῖα ἦσαν ἄπειρα ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης καὶ ἐνοχλητικὰ ὅπως οἱ σκνίπες τῶν Αἰγυπτίων, δικαίως ἔφεραν εἰς τὰ χείλη τοῦ ποιητοῦ τὴν γνώμην ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐρρίπτοντο ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα εἰς τὸ πῦρ καὶ νὰ μᾶς ἔφθανον μόνον τὰ

ἱερὰ κείμενα τῆς Γραφῆς! Ὥστε ὁ συλλογισμὸς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι ἐκάησαν οἱ χιλιάδες τόμοι τῆς Ἀλεξανδρινῆς Βιβλιοθήκης δὲν ἦτο πρωτότυπος. Τὸν εἶχε διατυπώσει χίλια χρόνια προτήτερα Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ἀηδιάσας ἀπὸ τοὺς κακοὺς συγγραφεῖς καὶ τὰ ἀνόητα καὶ πολλὰ συγγράμματα ἢ μᾶλλον συρράματα τῆς ἐποχῆς του!

Δυστυχῶς ὅμως—λέγει—ὁ κόσμος ἐρράγη εἰς διαστάσεις, αἱ ὁποῖαι προστατεύονται ὑπὸ τῶν λόγων καὶ συγγραφῶν. Καὶ ἐγὼ ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ συνέταξα τὰ Ἔμμετρα ὄχι ἐξ ἀνθρωπαρεσκείας, οὔτε—μὴ γένοιτο!—ἐκ περιφρονήσεως πρὸς τὰ ἱερὰ κείμενα. Ἀλλά:

Πρῶτον μὲν ἠθέλησα τοῖς ἄλλοις καμὼν
οὕτω πεδῆσαι τὴν ἐμὴν ἀμετρίαν
ὡς ἂν γράφω γε, ἀλλὰ μὴ πολλὰ γράφω
καμὼν τὸ μέτρον. Δεύτερον τοῖς νέοις
καὶ τῶν ὅσοι μάλιστα χαίρουσι λόγους
ὥσπερ τι τερπνὸν τοῦτο δοῦναι φάρμακον!

Ὡς τρίτον λόγον ὁ ποιητὴς τῶν Ἐπῶν παρατάσσει τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ὑστερῇ ἡ Χριστιανικὴ φιλολογία καὶ νὰ ἔχῃ ποιητικὰ ἔργα ἐφάμιλλα τῶν ξένων. Καὶ τέταρτον:

Τέταρτον, εὗρον τῇ νόσῳ πονούμενος
παρηγόρημα τοῦτο, κύκνος ὡς γέρων.

Ἔγραψεν αὐτὰ πρὸς διδασκαλίαν διότι τὰ περιεχόμενα τῶν ποιημάτων εἶναι

Ἢ τῶν καλῶν ἔπαινος ἢ κακῶν ψόγος
ἢ δόγματ' ἢ γνώμη τις ἢ τομαὶ λόγων
μνήμην ἔχουσαι τῇ δέσει τοῦ γράμματος.

— Ἂν αὐτὰ τὰ θεωρῇς μικρά, γράψε σὺ ὁ ἐπικριτὴς τὰ μεγαλύτερα. Ἄμετρος ὢν μὴ κακίζεις τὰ μέτρα μου. Ὁ συγγράφων ἐξαμβλώματα διανοητικά, ὁ τυφλὸς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ κακίσῃ τὸν βλέποντα!

— Δὲν εἶμαι ὁ πρῶτος ποιητής, ὁ ποιῶν θρησκευτικῆς φύσεως στίχους. Καὶ παρ' Ἑβραίοις ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ διέλαμψαν ποιηταὶ ψαλμῶν καὶ ὕμνων. Διότι διὰ τοῦ κομψοῦ διδάσκεται τὸ ἀγαθόν. Ἡ ποίησις ὁμοιάζει ἐρείσματα ἁψίδων, τὰ ὁποῖα βοηθοῦν εἰς τὴν οἰκοδομήν.

— Σὺ ὁ κακίζων τὴν εὐμετρίαν μου—λέγει ὁ Γρηγόριος ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν μετριοφροσύνην ἐνώπιον ὑψηλοφρονούντων ἀγραμμάτων καὶ ἀνοήτων ἐπικριτῶν—μάθε καλὰ τὰ μέτρα διὰ νὰ μὲ κρίνῃς, μάθε

νὰ γνωρίζῃς τὰ σύνορα Φρυγίας καὶ Μυσίας, μάθε, κύριε, νὰ διακρίνῃς τὰ πράγματα, διότι διαφορετικὰ εἶναι τὰ πετάγματα τῶν κολοιῶν ἀπὸ τὰ ὑψώματα τῶν ἀετῶν!

Τί οὖν κακίζεις τὴν ἐμὴν εὐμετρίαν
τοῖς σοῖς μέτροις σταθμώμενος τὰ τῶν πέλας;
Χωρὶς τὰ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα
χωρὶς κολοιῶν κ' ἀετῶν ὑψώματα!

Ἐάν ποτε γίνῃ ἀνατύπωσις τῶν ποιημάτων τοῦ Γρηγορίου, τὸ ἐξετασθὲν 39ον ἱστορικὸν «Εἰς τὰ ἔμμετρα» πρέπει νὰ καταλάβῃ τὴν πρώτην σελίδα, ἀντὶ Προλόγου.

† Ο ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩιΔΟΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΚΟΝΤΑΚΙΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ Ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας σπουδαίαν καὶ ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνολογία, ἡ ἀκμὴ τῆς ὁποίας ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ 5ου αἰῶνος καὶ ἑξῆς.

Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτης τὰ μέγιστα συνετέλεσαν αἱ Αἱρέσεις. Ἀρχαῖοι εἶναι οἱ Ὕμνοι, ὁ Χερουβικὸς καὶ ὁ ὕμνος «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία...», ὅστις ψάλλεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν τοῦ Μεγ. Σαββάτου ἀντὶ τοῦ Χερουβικοῦ, ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ ἄλλοι. Οὗτοι εὑρέθησαν ἐπὶ παπύρων τοῦ 5ου καὶ 6ου αἰῶνος.

Ἰδιαιτέρως ὅμως μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς Ὑμνολογίας ἔσχεν ἡ Συρία, ἥτις μᾶς ἐχάρισεν ἀρκετοὺς ὑμνογράφους, ὡς τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν καὶ ἄλλους καὶ δὴ τὸν μέγιστον πάντων, τὸν **Ρωμανὸν τὸν Μελῳδόν**.

Ἅπασα ἡ ποιητικὴ ἔξαρσις τῆς Βυζαντινῆς Ὑμνολογίας εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ. Οὗτος εἶναι, κατὰ τὸν πολὺν Κρουμβάχερ, ὁ μέγιστος ποιητὴς τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Εἰς τὸν θρησκευτικὸν ὕμνον ἐνετύπωσε τὸν πανηγυρικώτατον καὶ ὕψιστον χαρακτῆρα. Καὶ ὅμως διὰ τὸν Πίνδαρον τοῦτον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, τὸν μέγιστον θρησκευτικὸν ποιητὴν τῆς ῥυθμικῆς ποιήσεως τοῦ Βυζαντίου, ἐλάχιστα εἴμεθα πληροφορημένοι.

Ἡ πρώτη καὶ κυρία πηγὴ εἶναι τὸ Συναξάριον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ καὶ προσηρτημένον εἰς τὰ Μηναῖα τῆς 1ης Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἑορτάζεται καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ. Ἐπίσης καὶ μία ἀπὸ τὰς Πύλας τῆς Κων/πόλεως ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Ρωμανοῦ.

Σήμερον Ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ρωμανοῦ φερομένη ὑπάρχει εἰς τὴν νῆσον Τῆνον.

Ἐκ τοῦ περιφήμου λοιπὸν Μηνολογίου τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β΄ [1]) (Κῶδιξ Βατικανὸς 1613) πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Ἅγιος

---

[1]) Τὸ Μηνολόγιον Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου λέγει: «Ὅσιος Ρωμανὸς ὑπῆρχε πρὶν ἀπὸ Συρίας Διάκονος τυγχάνων τῆς ἐν Βηρυτῷ Ἁγίας Ἐκκλη-

Ρωμανὸς ὁ ἐπικαλούμενος Μελῳδός, κατήγετο ἐκ Βηρυτοῦ τῆς Συρίας ἦτο δὲ Διάκονος, ἀνῆκον εἰς τὸν κλῆρον τῆς Ἐκκλησίας Βηρυτοῦ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀναστασίου ἦλθεν εἰς τὴν Κων/πολιν καὶ ἐσύχναζεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὰ Κύρου, ἔνθα καὶ τὸ χάρισμα τῶν κοντακίων ἔλαβεν. Ἐπίσης τακτικῶς μετέβαινε καὶ ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰς ἀγρυπνίας καὶ παννυχίδας τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν καὶ κατόπιν πάλιν ἐπέστρεφεν εἰς τὰ Κύρου. Κατὰ τὴν παραμονὴν ὅμως τῶν Χριστουγέννων μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν, ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἡσυχαστήριον, διὰ νὰ ἡσυχάσῃ ὀλίγον, καὶ ἐκεῖ, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, ἐνεφανίσθη καθ' ὕπνους εἰς αὐτόν, ἡ Δέσποινα τῶν οὐρανῶν, ἡ τιμιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ καὶ ἐπέδωκεν εἰς αὐτὸν ἕνα τόμον χάρτου εἰποῦσα: «λάβε τὸν χάρτην τοῦτον καὶ κατάφαγε αὐτόν» καὶ ἀμέσως ἐγερθεὶς ἐξ

σίας, καταλαβὼν δὲ τὴν Κων/πολιν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως, ἀπῆλθε καὶ κατέμενεν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὰ Κύρου, ὅπου καὶ τὸ χάρισμα τῶν κοντακίων ἐδέξατο· ἐν εὐλαβείᾳ γὰρ διάγων, διανυκτερεύων καὶ λιτανεύων ἐν τῇ παννυχίδι τῶν Βλαχερνῶν, ἐπέστρεφε πάλιν εἰς τὰ Κύρου· ἐν μιᾷ δὲ τῶν νυκτῶν, κοιμωμένῳ αὐτῷ, ἐφάνη καθ' ὕπνους ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος καὶ ἐπέδωκε τόμον χάρτου καὶ εἶπε: Λαβὲ τὸν χάρτην καὶ κατάφαγε αὐτόν, ἐνόμισεν οὖν ὁ Ἅγιος ἀνοῖξαι τὸ στόμα καὶ καταπιεῖν τὴν χάρτην, ἦν δὲ ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Χριστουγέννων καὶ εὐθὺς ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου ἐθαύμαζε καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν, εἶτα ἀναβὰς εἰς τὸν ἄμβωνα ἤρξατο ψάλλων: «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει...».

Περὶ τῶν Συναξαρίων Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ πρβλ. Analecta Bollandiana» τόμος ΙΓ' (1894) σελ. 440—442.

Κρουμβάχερ Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας κατὰ μετάφρασιν Γ. Σωτηριάδου (Βιβλ. Μαρασλῆ) τόμος Β' ἐν Ἀθήναις 1900, σελ. 515 κ. ἑ.

Ὀλίγον διάφορον τοῦ Συναξαρίου τούτου κείμενον μετὰ πολλῶν νέων εἰδήσεων ἐξήγαγεν ὁ Ἀ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἐκ τοῦ κώδικος 40 τῆς βιβλιοθήκης τῶν Πατριαρχείων τῆς Ἱερουσαλὴμ (τοῦ Ι' ἕως ΙΑ' αἰῶνος):

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ὁσίου Ρωμανοῦ τοῦ ποιητοῦ καὶ Μελῳδοῦ τῶν κοντακίων. Ὥρμητο δὲ ἐκ Συρίας τῆς Μισηνῶν πόλεως. Διάκονος γενόμενος τῆς ἐν Βηρυτῷ Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας τῆς λεγομένης Ἀναστάσεως. Καταλαβὼν δὲ τὴν Κων/πολιν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Βασιλέως ἐκαθέσθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Κύρου, ἔνθα καὶ τὸ χάρισμα τῆς συντάξεως τῶν κοντακίων ἔλαβεν, ἐπιφανείσης αὐτῷ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου [κατ' ὄναρ] καὶ τόμον χάρτου ἐπιδούσης αὐτῷ καὶ κελευσάσης τοῦτον καταφαγεῖν. Ἀνανήψας οὖν ἀπήρξατο «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει...» ποιήσας δὲ καὶ ἑτέρων ἑορτῶν κοντάκια ὡς περὶ τὰ χίλια πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν. Ὁ Συναξαριστὴς θέλει δι' αὐτῶν νὰ καταδείξῃ ὡς Θεόθεν τὸ χάρισμα τῆς ὑμνογραφίας τοῦ Ρωμανοῦ, Δ. Σίμου Μπαλάνου Πατρολογία σελ. 554—555 β' ὑποσημ. κ. ἑ. Καρ. Κρουμβάχερ ἔνθα ἀνωτέρω.

ὕπνου ἐθαύμαζε καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Κατόπιν ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὸν ἱερὸν Ἄμβωνα ἤρχισε νὰ ψάλλῃ μὲ βαθεῖαν κατάνυξιν τὸν ὕμνον «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει. . . .».

Ἐν τῷ Ὕμνῳ τούτῳ διήκει ἡ παλαιὰ ἐκείνη ἰδέα καθ' ἣν τὸ χάρισμα τῆς ἐμπνεύσεως εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ καλλιτέχνας παρέχουσιν αἱ Μοῦσαι, τὰς ὁποίας εἰς τὴν Χριστιανικὴν παράδοσιν ἀντικαθιστᾷ ἡ Παναγία [2]).

Ἀπὸ τὸ Συναξάριον τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ πληροφορούμεθα ὅτι οὗτος ἦλθε εἰς Κων/πολιν ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου. Αὐτοκράτορες ὅμως Ἀναστάσιοι εἶναι δύο. Ποίου Ἀναστασίου, τοῦ πρώτου, ὅστις ἤκμασεν ἀπὸ τὸ 491—518, ἢ τοῦ δευτέρου, ὅστις ἤκμασεν ἀπὸ τὸ 719—716.

Πολλοὶ στηριζόμενοι εἰς τὴν ὡς ἄνω μαρτυρίαν τοῦ Συναξαριστοῦ δέχονται, ὅτι ὁ Ρωμανὸς ἤκμασε κατὰ τὸν Η΄ αἰῶνα δηλ. ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ Β΄. Οὗτοι ὡρμήθησαν ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι τὰ διάφορα κοντάκια αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου ἰδίως, αἱ ὁποῖαι τὰ τέλη τοῦ Ε΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Στ΄ αἰῶνος, ὅτε δηλ. ἔζησεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ὁ Α΄, δὲν εἶχον εἰσέτι καθιερωθῆ. Ἑπομένως ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδὸς κατ' αὐτοὺς θὰ ἦτο σύγχρονος τοῦ Κοσμᾶ καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Λόγοι ὅμως ἐσωτερικοὶ καθιστοῦν λίαν ἀπίθανον τὴν γνώμην ταύτην.

Σήμερον ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ γνώμη τοῦ Καρδιναλίου Πίτρου, τοῦ Στέφενσον καὶ τοῦ Γρίμμε, ὅτι ἡ ἀκμὴ τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ πρέπει νὰ τεθῇ εἰς τὰ τελευταῖα δέκατα τοῦ Ε΄ αἰῶνος καὶ εἰς τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ Στ΄ αἰῶνος. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἔταξε τὸν ὑψιπέτην τοῦτον ποιητὴν τοῦ Μεσαίωνος εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων, ἑορτάζουσα τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν 1 Ὀκτωβρίου. Ἡ δὲ Ἁγιογραφία συνειθίζει νὰ παριστᾷ αὐτὸν νέον, τοῦ ὁποίου ἡ γενειὰς μόλις ἀνθίζει, ἐνδεδυμένον στολὴν Διακόνου καὶ κρατοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς ἀνοικτὸν κύλινδρον μετὰ γραμμάτων.

---

[2]) Περὶ τῆς δόξης ὅτι ἡ Παναγία χαρίζει εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὰ καλλιτεχνικὰ τάλαντα, τὰ ὁποῖα εἰς τοὺς Ἐθνικοὺς ἄλλοτε ἐχάριζον αἱ Μοῦσαι, ἔγραψεν ὁ Νῖκος Βέης ἐν τῇ Ἐφημερίδι «Ἔθνος» παραμονὴ Χριστουγέννων 1938 «Ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδὸς καὶ ἡ Θεομητορικὴ ἔμπνευσις». Ἀλλὰ ἡ Παναγία καὶ ἄλλον πιστὸν ηὐδόκησε νὰ στολίσῃ μὲ θεῖα δῶρα, τὸν Ἰωάννην Κουκουζέλην μέγαν μουσικὸν τῆς Μονῆς Δοχειαρίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους (Ἐκ τῶν ἀνεκδότων παραδόσεων τοῦ καθηγητοῦ μου Νίκου Βέη).

Κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ κατὰ τὸν Συναξαριστήν, ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδὸς ἐποίησε περὶ τὰ χίλια κοντάκια. Ταῦτα δὲ εἶναι ἓν ἰδιαίτερον εἶδος ρυθμικῶν ἐκκλησιαστικῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα σύγκεινται ἐξ ὁμοίων στροφῶν, τῶν ὁποίων προτάσσεται τὸ προοίμιον, ἀποτελούμενον συνήθως ἐκ μιᾶς βραχυτέρας στροφῆς. Πᾶσαι δὲ αἱ στροφαὶ τῶν κοντακίων ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἐφύμνιον, συνιστάμενον ἐξ ἑνὸς ἢ δύο στίχων. Περιεχόμενον δὲ αὐτῶν εἶναι ἱστορικὰ ἐγκώμια τῶν σχετικῶν ἑορτῶν ἢ τῶν Ἁγίων εἰς τοὺς ὁποίους τὰ ποιήματα ταῦτα ἀναφέρονται.

Ἐκ τῶν χιλίων κοντακίων τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ, ἐλάχιστα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν καὶ ἐκ τούτων ὀλίγα ἐδημοσιεύθησαν.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν τὸ κοντάκιον, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρέμεινε πάντοτε διὰ μέσου τῶν αἰώνων μέχρι σήμερον ἐν μεγίστῃ ὑπολήψει. Σύγκειται ἐξ εἰκοσιτεσσάρων στροφῶν καὶ ἑνὸς ὀλιγοστίχου μέν, ἀλλὰ θαυμασίου προοιμίου. Καὶ περιέχει μὲν τοῦτο πολλὰς ἰδέας καὶ διατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, τὸ ὅλον ὅμως κοντάκιον εἶναι ἁρμονικόν τι κατασκεύασμα τῆς μεγάλης καὶ εὐρείας διανοίας τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ δεκάτη ἐνάτη στροφή, ἡ ὁποία ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους:

Ὁ ἀστὴρ πανταχοῦ
ἦν ἡμῖν προηγούμενος,
ὡς ἡμῖν ὁ Μωσῆς
ράβδον ἐπιφερόμενος

φαίνεται νὰ μὴν εἶναι ἔργον τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ μεταγενέστερον παρέμβλημα.

Ἡ Παρθένος σήμερον
τὸν Ὑπερούσιον τίκτει
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.
Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι,
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὁδοιποροῦσι·
δι᾽ ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
Παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Μετὰ τὸ θαυμάσιον τοῦτο προανάκρουσμα ἀκολουθεῖ ὁλόκληρον θρησκευτικὸν δρᾶμα, κατὰ τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται τὸ θεῖον Βρέφος, ἡ Παρθένος Μήτηρ, οἱ Ἄγγελοι, οἱ ποιμένες καὶ οἱ Μάγοι ἐκ Βαβυλῶνος καὶ ἐκ γῆς Χαλδαίων, ἵνα εἴπωσι πολλάκις λόγια ὑψίστου λυρισμοῦ [3]).

Τὸ εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναφερόμενον κοντάκιον περιέχεται ὁλόκληρον εἰς πάσας τὰ συλλογὰς τῶν κοντακίων καὶ ἦτο δημοφιλέστατον παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἡμῶν προγόνοις. Μέχρι δὲ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐψάλλετο κατὰ τὸ ἐπίσημον τῶν Χριστουγέννων γεῦμα τῶν Ἀνακτόρων· ἐπίσης κατ' ἔτος ἐψάλλετο ὑπὸ τῶν χορῶν τῶν δύο μεγάλων ναῶν τῆς Κων/πόλεως, τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελῳδὸς εἶναι ποιητὴς καὶ ὑμνογράφος πρώτης γραμμῆς. Ὁ Καρδινάλιος Pitra ὀνομάζει αὐτὸν κορυφαῖον τῶν ἀρχαίων μελῳδῶν (veterum melodorum princeps). Ὁ Μπουβὺ χαρακτηρίζει αὐτὸν «ὡς τὸν Πίνδαρον τῆς ρυθμικῆς ποιήσεως». «Ὁ Χριστιανισμὸς λέγει δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ φθονῇ τὴν ἀρχαιότητα δι' οὐδένα τῶν ποιητῶν αὐτῆς». Ὁ ποιητὴς τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας πολὺς Κωστῆς Παλαμᾶς, εἰς τὴν ἐρώτησιν «Ποίους θὰ ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ ὁ Χριστιανισμὸς πρὸ τῶν τριῶν μεγάλων ἀντιπροσώπων τῆς τρισυποστάτου Ἐπικῆς, Δραματικῆς, Λυρικῆς ποιήσεως, εἰς τὸν Ὅμηρον δηλ. τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Πίνδαρον», ἀπήντησεν ὅτι «εἰς τὸν Ὅμηρον θὰ ἀντέτασσε τὸν Δάντην, εἰς τὸν Αἰσχύλον τὸν Ἰσπανὸν Καλδερὸν καὶ εἰς τὸν Πίνδαρον τὸν Ρωμανὸν τὸν Μελῳδόν.

Τέλος δὲ ὁ Κάρ. Κρουμβάχερ λέγει ὅτι «ἡ μελλοντικὴ Ἱστορία τῆς λογοτεχνίας θὰ ἐξυμνίσῃ ποτὲ τὸν Ρωμανὸν τὸν Μελῳδόν, ὡς τὸν μέγιστον τοῦ κόσμου Ἐκκλησιαστικὸν ποιητήν». Πράγματι δικαίως ὁ ποιητὴς ἐχαρακτηρίσθη οὕτω, διότι ὁ Ρωμανὸς τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέλιξιν τῆς Βυζαντινῆς Ὑμνολογίας, εἰς τὴν ὁ-

---

[3]) Ἴδε κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ ὕμνου τούτου ὑπὸ P. Mass, Das Weihnachtslied des Romanos (Vordruck aus der «Byzantinischen Zeischrift» τόμ. XXI (1921). Ἐν Λειψίᾳ—Βερολίνῳ 1921. Περὶ τῆς μουσικῆς τοῦ αὐτοῦ ὕμνου πρβλ. καὶ Egon Wellesz: Die Rhythmik der byzantinischen Neumen, ἐν τῇ «Zeitschrift für Musikwissenschaft» τόμ. Γ' (1921). Νέα Ἑστία ἔτος ιε' τεῦχος 355 σελ. 30 σημ. 2, ἄρθρον τοῦ Νίκου Βέη «Ρωμανὸς ὁ Μελῳδὸς καὶ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης».

ποίαν ἔδωκε νέαν ζωὴν καὶ νέον ρυθμὸν καὶ ἡ ὁποία δι' αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῆς.

Ποιητικὴ εὐφυΐα, πλοῦτος μέγας ἰδεῶν, ἐλευθέρα καὶ ἰσορροπημένη φαντασία, βαθεῖα σκέψις, τεχνικὴ σύνθεσις, ἁδρὸς καὶ στερεὸς στῖχος, αὐτὰ εἶναι τὰ κυριώτερα προτερήματα τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ.

Ἀρχιμ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ

ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

λ΄

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΜΑΡΙΩΤΙΣΣΗΣ». *)

1) φ. 245—254β «Εἰς τὴν τριήμερον καὶ ζωαρχικὴν ταφὴν τοῦ Κ(υρίο)υ καὶ Θ(εο)ῦ καὶ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν Ἰῦ. Χῦ, μιχαὴλ τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου ἀθηνῶν τοῦ Χωνιάτου [62]), οὗ ἡ ἀρχή: «Πάλιν ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει τὸ φῶς, πάλιν ἡ σκοτία διώκει μεν αὐτό, οὐ καταλαμβάνει δέ».

---

*) (Συνέχεια ἐκ τῆς 483ης σελίδος τοῦ ΚΕ΄ τόμου, ἔτ. 1950).

[62]) Πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ ἱστορικοῦ, μεγάλου λογοθέτου καὶ συμβούλου τοῦ αὐτοκράτορος, Νικήτα τοῦ Ἀκομινάτου. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1140 ἐν Χώναις τῆς Φρυγίας. Κατὰ τὸ 1175 ἐξελέγη ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἔνθα ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον ἔτη ἐποίμανε τὸ ποίμνιόν του. Ἡ ἀρχιερατεία του ἀνήκει εἰς τὰ ὀλίγα φωτεινὰ σημεῖα τῆς σκοτεινῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα. «Κατέστη εἷς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς θεολογικῆς τάσεως ἐν τῇ γλωσσικῇ μεταρρυθμιστικῇ κινήσει τοῦ αἰῶνος τῶν Κομνηνῶν». Μετὰ τὴν ἵδρυσιν ἐν Ἀθήναις τῆς λατινικῆς ἐπισκοπῆς ἀπεσύρθη εἰς τὴν νῆσον Κέων, ἔνθα ἀπέθανε τὸ 1220. [Πρβλ. Κρουμβάχερ, Ἱστ. Βυζ. λογοτεχ. μετ. Σωτ. Α΄, 124[—[Μ. Ἑλ Ἐγκυκλοπ. τόμ 7, σ. 716].

Ἔκδοσις ἁπάντων τῶν ἔργων τοῦ Χωνιάτου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Σπ. Λάμπρου: «Μιχαὴλ τοῦ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα τόμ. I, II, Ἀθῆναι. 1879, 1880». Προσθῆκαι εἰς ταῦτα ἐκ χειρογράφων καὶ διορθώσεις ἐγένοντο ὑπὸ Π. Ν. Παπαγεωργίου «Ἐπίκρισις τῆς Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου ἐκδόσεως ὑπὸ Μιχαὴλ Ἀκομινάτου. Ἀθῆναι 1883». Ἡ ὡς ἄνω ὁμιλία τοῦ ἀνὰ χεῖρας χειρογράφου (φ. 245—254β) ἐλλείπουσαν ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Σ. Λάμπρου ἐξέδωσεν ὁ Β. Γεωργιάδης: «Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου καὶ Γεωργίου Βούρτζου μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν λόγοι νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενοι ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς τῆς Θεοτόκου, Ἀθῆναι, 1882».

2) φ. 254β—261β «Τοῦ ἁγιωτάτου μ(ητ)ροπολίου ἀθηνῶν κυροῦ γεωργίου τοῦ βούρτζη [63]) λόγος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην πέμπτην», οὗ ἡ ἀρχή: «Τὸ μὲν φρικτὸν τῆς ἡμέρας σιγῇ τιμῆσαι τοῦ νῦν τελουμένου μυστηρίου τὸ μεγαλεῖον βιάζεται».

3) φ. 262—257β «Ἰω(άννου) ἀρχιεπισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ ἰούδα καὶ εἰς τὴν παράδοσι τῶν μυστηρίων καὶ περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν», οὗ ἡ ἀρχή: «Ὀλίγα ἀνάγκη σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην εἰπεῖν».

4) φ. 267β—271β «Λόγος εἰς τὰ ἅγια πάθη τοῦ κ(υρίου) ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ», οὗ ἡ ἀρχή: «Ὥσπερ ἔκ τινος συνθήματος ὁ διάβολος εἰς πάντας ἐχόρεισεν».

5) φ. 271β – 281α «† Γεωργίου ρήτορος μ(ητ)ροπολίτου νικομηδείας λόγος εἰς τὴν θ(εοτό)κον καὶ εἰς τὸ σ(ωτή)ριον πάθος καὶ εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ κ(υρίο)υ ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ», οὗ ἡ ἀρχή: «Πρὸς ὑψηλοτάτην ὑμῖν ἀναδραμὼν ὁ λόγος περιωπήν».

6) φ. 281α—288β «† Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου κύπρου· λόγος εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς καὶ εἰς τὸν ἰωσήφ», οὗ ἡ ἀρχή: «Τί τοῦτο σήμερον σιγὴ πολλὴ ἐν τῇ γῇ».

Τὸ φ. 289 λευκόν.

Ἀπὸ τοῦ φ. 290 προστίθενται ἓξ κανόνες Ἰωάννου τοῦ Εὐχαΐτων, τὰ τριαδικά, τὰ στιχηρὰ καὶ καθίσματα κατανυκτικὰ καὶ σταυρώσιμα καὶ μαρτυρικὰ καὶ κανόνες νεκρώσιμοι κατ᾿ ἦχον.

(39) ΑΡΙΘΜ. 40

Ὀνομασία

«Τριώδιον».

[63]) Ἐπωνυμεῖται Βούρζης ἢ Βούρτζης. Κατάγεται ἐκ τῆς μεγάλης Βυζαντιακῆς τῶν Βουρτζῶν οἰκογενείας. Πότε καὶ ἐπὶ πόσον ἐπεσκόπησε τὴν Ἐκκλησίαν Ἀθηνῶν καὶ πότε ἀπέθανε, τοῦτο μένει ἱστορικῶς ἀμφίβολον. Τὸν ὡς ἄνω λόγον (φ 254β –261β) ἐξέδωσεν ὁ Βασίλειος Γεωργιάδης: «Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου καὶ Γεωργίου Βούρτζου μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν λόγοι νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενοι ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Χάλκῃ Μονῆς τῆς Θεοτόκου. Ἀθῆναι. 1882».

Ἐποχὴ

ΙΕ' αἰῶνος (1482).

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,29×0,19,4. φ. 336.

Στίχοι σελ. 29. Σελίδες μονόστηλοι.

Διατήρησις σχεδὸν καλή. Γραφὴ ἀνορθόγραφος.

Περιεχόμενον

Ἐν ἀρχῇ εἰς φ. 18 ἀναγραφὴ συναξαρίων. Ἐν τέλει προστίθενται ἡ ἀναστάσιμος ἀκολουθία τῶν ὀκτὼ ἤχων καὶ ἀκολούθως οἱ τριαδικοὶ ὕμνοι πρὸ τῶν ὁποίων ὑπάρχει σημείωσις, διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τοῦ γραφέως:

«Τριώδιον τοῦ Τιμίου Ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάνννου γραφήσασα δὲ τὴν ἐν τι νίσω τῆς Σωζοπόλεως ἔτοις ,ςϡϟ (6990= 1482) Ἠσαΐας ἱερομόναχος».

(40) ΑΡΙΘΜ. 41

Ὀνομασία

Παρακλητική.

Ἐποχὴ

ΙΣΤ' αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,32×0,21 φ. 415.

Δέσιμον κατεστραμμένον. Διατήρησις σχεδὸν καλή.

Στίχοι σελ. 26. Σελ. δίστηλοι.

Περιεχόμενον

Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἐλλείπει.

Παραβαλόμενος ὁ κῶδιξ πρὸς τὰς ἐν χρήσει σήμερον παρακλητικάς, ἔχει πλείστας ὅσας ἐλλείψεις καὶ διαφοράς.

(41) ΑΡΙΘΜ. 42

Ὀνομασία

—Τριμηνιαία Βίβλος—

(Μηνιαῖον Ἰουνίου—Ἰουλίου—Αὐγούστου).

Ἐποχὴ

ΙΔ' αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,30×0,21. φ. 336.

Στίχοι σελ. 34. Σελίδ. ἀλλαχοῦ δίστηλοι καὶ ἀλλαχοῦ μονόστηλοι.

Διατήρησις σχεδὸν καλή. Δέσιμον μέλαν ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.

Περιεχόμενον

Περιέχει τὰς ἀκολουθίας τῶν μηνῶν Ἰουνίου, Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου ἄνευ συναξαρίων μετὰ προσθήκης ἀποστοστόλων καὶ εὐαγγελίων τινων.

Ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 2α σημείωσις διὰ νεωτέρας χειρός: «τρίμηνον μηνιαῖον τῆς Παναγίας τῆς ἐν νήσῳ Χάλκης».

Ὁ κῶδιξ εἴς τινα μέρη ἀνεπληρώθη ὑπὸ νεωτέρας χειρὸς σημειωσάσης ἐν τέλει:

«Εὔχεσθαι καὶ συγχωρήσατε ἁμαρτωλῷ Γρηγορίῳ ἱερομονάχῳ τῷ ἀνακαινίσαντι καὶ στοχόσαντι τήν δε τὴν τριμηνιαίαν βίβλον καὶ παντελῶς διεφθαρμένην, γράψας καὶ τὸν Αὔγουστον ἡμέρας δέκα δύο».

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ χάρτῃ τοῦ περικαλλύμματος ὑπάρχει σημείωσις δι' ἄλλης χειρός:

«Εὔχεσθε καὶ συγχωρήσατε ἁμαρτωλῷ Ἰωαννικίῳ τάχα καὶ ἱερομονάχῳ τῷ ἀνακαινήσαντι τήν δε τὴν τριμηνιαίαν βίβλον. Καὶ δεύτερον ἀσταχώσαντι τὴν παντελῶς διεφθαρμένην ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου».

Παραβαλόμενος ὁ κῶδιξ πρὸς τὰ ἐν χρήσει σήμερον μηναῖα, ἔχει πλείστας ὅσας ἐλλείψεις καὶ διαφοράς.

(42) ΑΡΙΘΜ. 43

Ὀνομασία

Παρακλητική.

Ἐποχὴ

ΙΔ' αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,30×0,21. φ. 202.

Στίχοι σελίδων διάφοροι. Σελίδες δίστηλοι.

Δέσιμον ἐρυθρωπὸν ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.

Περιεχόμενον

Ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 8α ὑπάρχει σημείωσις διὰ νεωτέρας χειρός: «Παρακλητικὴ τῆς Παναγίας τῆς ἐν νήσῳ Χάλκης». Ἐν τέλει τοῦ κώδικος ὑπάρχει κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν Θεοτόκον: «πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς».

(43) ΑΡΙΘΜ. 44

Ὀνομασία

Δογματικὴ Πανοπλία [64]).

Ἐποχὴ

ΙΔ′ αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,44×0,22. φ. 309.

Στίχοι σελίδων 30. Σελίδες δίστηλοι.

Διατήρησις σχεδὸν καλή, εἴς τινα μέρη σητόβρωτος.

Περιεχόμενον

Ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει ὑπάρχουν πρόσθετα ἀνὰ δύο φύλλα μεμβράνινα καὶ ἀνὰ δύο χαρτῷα, ὧν τὰ μεμβράνινα περιέχουν Συναξάριον δι᾿ ἄλλης χειρὸς καὶ γραφῆς.

Μετὰ τὰ πρόσθετα φύλλα τῆς ἀρχῆς ἀκολουθοῦν 10 φ. ἐκ μεμβράνης μονόστηλα δι᾿ ἑτέρας χειρὸς καὶ γραφῆς.

Ἐν τῷ πρώτῳ λευκῷ φύλλῳ: «Τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι τῆς Ὑπεραγίας μου Θεοτόκου τῆς Παμμακαρίστου, τῆς ἐν νήσῳ Χάλκῃ καὶ ὅστις

---

[64]) Ὁ κῶδιξ ἄρχεται ἄνευ ἀναγραφῆς τοῦ τίτλου τῶν περιεχομένων. Ἡ ὡς ἄνω ὀνομασία συνάγεται ἐκ τοῦ τέλους τοῦ κώδικος, φ. 309β, ἔνθα σημείωσις: «Τέλος τῆς Δογματικῆς πανοπλίας κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους ͵ςωμ, ινδ. ιε διὰ χερὸς . . . ἱεροδιακ. τοῦ Περδουρίου».

τὸ ἀποξενώσῃ ἐκεῖθεν, ἢ ἂν τύχῃ καὶ παραπέσῃ εἰς χεῖράς τινας καὶ δὲν τὸ στείλῃ πάραυτα εἰς τὸ ἅγιον αὐτῆς Μοναστήριον, τὸ ἐν Χάλκῃ νὰ εἶναι ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Χῦ καὶ τῆς Παναγίας ὡς ἱερόσυλος. Καὶ ὅστις κόψῃ ἀπὸ τοῦτο κἂν ἕνα φύλλον νὰ σαπῇ τὸ χέρι του.

† Οἱ πατέρες μέμνησθε Ἱεροθέου Σίδης».

Καὶ ἀκολούθως δι' ἄλλης γραφῆς: «Καγὼ τῇ δυνάμει καὶ καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος τὸν ἀφαιρήσαντα ἢ φύλλον κόψοντα τὸν ἔχω ἀφωρισμένον παρὰ Θεοῦ καὶ μετὰ θάνατον ἄλητον καὶ τυμπανιαῖον.

† Παΐσιος ὁ πρώην Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται» 65).

Ἡ ἀρχὴ τοῦ κώδικος ἐλλείπει, καίτοι ἡ σελιδοποίησις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φύλλου.

Ἐν τῷ φ. 300α—301β «Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐπιτύμβιον εἰς τὸν τάφον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἐξηγηθὲν παρὰ Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος».

Ἐν τῷ φ. 301β σημείωσις διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς τοῦ γραφέως καὶ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης: «Δόξα τῷ Θεῷ καὶ Χάρις τῷ δείξαντι τὸ τέλος».

Ἐν τῷ φ. 302α: «Λίβελλος τῶν ὀρθοδόξων τῶν Χριστιανῶν πίστεως».

Ἐν τῷ φ. 304: «Τὰ κεφάλαια τῆς προσθήκης τῶν Λατίνων».

Ἐν τῷ φ. 309α σημείωσις τοῦ γραφέως: «Εἰσὶν τὰ βιβλία τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὸν ναὸν τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ ἐνδόξου προφήτου

65) **Σάθα σ. 586.— Ἑλ. Φιλ. Σύλλ. παράρτημα Κ—ΚΒ σ. 115 Σάρδεων Γερμανοῦ: Συμβολὴ εἰς τοὺς Πατριαρχ. Καταλόγους Α. σ. 136—138. Γεδεὼν Πατριαρχικοὶ πίνακες σ. 581 καὶ 583. Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων Γενναδίου: Φωτίειος Βιβλιοθήκη. Α. σ. 18, 22, 59, 118, 119, 121. Β ζ. 8, 11, 29 καὶ 30. Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου: Χρονολογικὸς Πίναξ τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν Κ/πόλεως, ἐν Θεολογίᾳ. 1926, σ. 181.**

Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου εἰς τὸ ρυάκιον τοῦ ἔτους ,ϛωοα' (= 1363) ἰνδ. α).

Κάτωθι ἀκολουθεῖ κατάλογος Λ'. βιβλίων τῆς μονῆς.

(44) ΑΡΙΘΜ. 45

Ὀνομασία

«Τριῴδιον καὶ πεντηκοστάριον καὶ ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου».

Ἐποχὴ

ΙΕ' αἰῶνος. (1451).

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,29×0,20. φ. 423.
Στίχοι σελ. 34. Σελ. μονόστηλοι.
Δέσιμον ἐκ δέρματος ὑπερύθρου ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.
Σεσαθρωμένον. Διατήρησις σχεδὸν καλή.

Περιεχόμενον

Ὁ κῶδιξ εἶναι γεγραμμένος δι' ἀγραμμάτου χειρός.

Ἐν τῷ φ. 417 διὰ τῆς αὐτῆς γραφῆς καὶ χειρὸς σημείωσις: «Εἴληφε τέρμα τὸ παρὸν Τριώδιον καὶ Πεντηκοστάριον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ εὐτελ(οῦς) Γεωργίου ἱεραίως καὶ προτοκατιχιτοῦ τῆς ἁγιωτάτ(ης) μεγάλ(ης) ἐκκλησίας καὶ ἀχρείου τοῦ καβαζήτου ἐκ λο—ας κο—νι (= Κολωνίας) κατὰ μῆνα Αὔγουστον τῆς ιε ἰνδ., ιδ. ἔτους ,ϛπνθ (= 1451). Ἀμήν. Σῶτερ Θεὲ πάντων».

Μετὰ τὴν ὡς ἄνω σημείωσιν ἀναγράφονται καὶ τὰ τῆς Μεγάλης ἑβδομάδος εὐαγγέλια.

Καὶ ἀκολούθως δι' ἄλλης χειρὸς ἀγραμμάτου σημείωσις: «Ἐτ(ε)λειώθη τὸ παρῶν τριώδιον καὶ Πεντικωνστάριον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαθεστάτου ἱερέος γεωργίου τάχα καὶ προτοκατιχειτοῦ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἔτους 'ϛπξ'»(= 1452) [66].

---

[66]) **Ὁ Κῶδιξ οὗτος γραφεὶς δύο ἔτη πρὸ τῆς Ἁλώσεως ὑπὸ τοῦ Γεωργίου ἱερέως καὶ κατηχητοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, πιθανῶς νὰ ἦτο κτῆμα τῆς Ἁγίας Σοφίας.**

(45) ΑΡΙΘΜ. 46

Ὀνομασία

«Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας».

Ἐποχὴ

ΙΔ′ αἰῶνος. (1343).

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,27×0,19,5. φ. 211.
Στίχοι σελ. 28. Σελίδ. μονόστηλοι.
Δέσιμον ἐκ δέρματος ὑπερύθρου ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.
Ὁ κῶδιξ σεσαθρωμένος καὶ ἐν κακῇ καταστάσει.

Περιεχόμενον

Ἐν τῷ φ. 1α : «Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πικτίδος» (φ. 1α—5β).

Ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ φ. 6α, ἔνθα ἄρχεται τὸ τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, διὰ νεωτέρας χειρός :
«Τυπικὸν τῆς Παναγίας τῆς ἐν νήσῳ Χάλκης».

Ἐν τέλει τοῦ φ. 211α διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς τοῦ γραφέως, πλὴν δι' ἐρυθρᾶς μελάνης: († ἐγράφη ἐν ετι͵ϛωνα′ (=1343) Φεβρουαρίου α)

(46) ΑΡΙΘΜ. 47

Ὀνομασία

Διάφοροι λόγοι Πατριαρχῶν, Πατέρων [67]).

Ἐποχὴ

ΙΖ′ αἰῶνος. (1609).

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,35×,19,5. φ. 326.
Στίχοι σελ. 25. Σελ. μονόστηλοι.
Δέσιμον ἐκ δέρματος μέλανος ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.
Διατήρησις σχεδὸν καλή. Γραφὴ ἐπιμελημένη.

(Συνεχίζεται)

[67]) Καὶ τὸν Κώδικα τοῦτον περιέγραψεν ὁ Jos. Boyens ἔνθ. ἀνωτ. σ. 59.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Μετὰ βαθυτάτης λύπης ἐγνώσθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ θάνατος τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ, ἐπισυμβὰς τὸ ἑσπέρας τῆς 23ης Ἰανουαρίου καὶ ὥραν 9,45′ ἐν τῷ Πανεπιστημιακῷ Νοσοκομείῳ τοῦ Λονδίνου, ἔνθα ἐνοσηλεύετο.

Ὁ ἀείμνηστος μετὰ τὴν ποιμαντορικὴν κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος περιοδείαν ἀνὰ τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην ἐπιστρέψας εἰς Λονδίνον ᾐσθάνετο κόπωσιν, τελευταίως δὲ ὑποστὰς καρδιακὴν κρίσιν εἰσῆλθεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἀλλ᾽ ἡ νόσος ἐνεφανίσθη μὲ πολλὰς περιπλοκάς, ὑπὸ τὴν προσβολὴν τῶν ὁποίων ὑπέκυψεν ὁ γεραρὸς Ἱεράρχης.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 25ης Ἰανουαρίου ἐν καταφανεῖ θλίψει ἀνεκοινώσατο τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου, διαζωγραφήσασα διὰ ζωηρῶν γραμμῶν τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ, ἐξάρασα τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας, ἃς προσέφερε τῇ Τροφῷ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ, τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Θυατείρων καὶ γενικώτερον τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣν πάνυ ἐπαξίως ἐξεπροσώπησεν ἐν μέσῳ διαφόρων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παρὰ τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τοῖς Παγχριστιανικοῖς Συνεδρίοις, ὧν διετέλει εἷς τῶν Προέδρων καὶ τονίσασα ὅτι ὁ θάνατος τοῦ ἐκλιπόντος Μητροπολίτου εἶναι μεγάλη ἀπώλεια διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν τόσον ἐτίμησεν ὁ ἀείμνηστος μὲ τὴν εὔορκον διακονίαν καὶ τὸ μέγα ἐπιστημονικὸν κῦρος αὐτοῦ.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, συμμεριζομένη τὴν θλῖψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεράρχου Μητροπολίτου Θυατείρων κυροῦ Γερμανοῦ, ἐγερθεῖσα μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐδεήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς ἐν σκηναῖς δικαίων.

Μεθ᾽ ὃ ὥρισεν ὅπως τῆς κηδείας αὐτοῦ, τελεσθησομένης τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου, προστῇ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἀθηναγόρας,

συμμετεχόντων τοῦ ἐν Παρισίοις εὑρισκομένου Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Παντελεήμονος καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Κατάνης κ. Κασσιανοῦ.

Ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανὸς Στρυνόπουλος ἐγεννήθη τῷ 1872 ἐν τῷ χωρίῳ Δελλιῶνες τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Τῷ 1889 εἰσήχθη εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἐν ἔτει 1897.

Διάκονος ὢν ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Εὐρώπην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις Λειψίας, Στρασβούργου καὶ Λωζάννης.

Ἐν Λειψίᾳ ἀνηγορεύθη τῷ 1903 Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας. Ἐπανακάμψας διωρίσθη τῷ 1904 καθηγητὴς ἐν τῇ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ καὶ τῷ 1907 Σχολάρχης αὐτῆς.

Τῷ 1912 προήχθη εἰς τιτουλάριον Μητροπολίτην Σελευκείας.

Ὅτε δὲ τῷ 1922 ἱδρύθη ἐν Δυτικῇ Εὐρώπῃ Μητρόπολις ἐξελέγη πρῶτος Μητροπολίτης ὁ ἀείμνηστος, ὑπὸ τὸν τίτλον Θυατείρων, μὲ ἕδραν τὸ Λονδῖνον.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ ἐλήφθησαν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις συλλυπητήρια τηλεγραφήματα τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, τῶν Μακαριωτάτων Ἀρχιεπισκόπων Κύπρου καὶ Ἀθηνῶν, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, τῆς Δουκίσσης τοῦ Κὲντ Μαρίνης, πολλῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου, τοῦ Ἐπισκόπου Τσίτσεστερ, τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων προσώπων.

* * *

Τὴν 23ην Ἰανουαρίου τ. ἔ. ἡμέραν Τετάρτην παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς ἓν Νοσοκομεῖον τοῦ Λονδίνου μετὰ βραχεῖαν μὲν ἀλλὰ σοβαρὰν καὶ πολυσχιδῆ νόσον ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανὸς Στρυνόπουλος. Γόνος τῆς ἀνατολικῆς Θράκης (Δελλιῶνες), εὐφυὴς καὶ φιλομαθὴς εἰσήχθη νεαρὸς εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Θεολογικὴν Σχολήν. Κατὰ τὸ ἔτος 1897 ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος, διδάξας δὲ ἐπὶ δύο ἔτη ἐστάλη ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἑσπερίαν διὰ συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν του ὡς ὑπότροφος τοῦ Ζωγραφείου κληροδοτήματος. Ἐφοίτησεν εἰς τὰ Πανεπιστήμια Λειψίας καὶ Στρασβούργου καὶ βραδύτερον καὶ εἰς τὸ γαλ-

λόφωνον πανεπιστήμιον τῆς Λωζάννης τῆς Ἑλβετίας. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Πόλιν διωρίσθη τῷ 1905, καθηγητὴς τῆς δογματικῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἀποστόλου Χριστοδούλου διδάσκοντος τὸ ἴδιον μάθημα καὶ ἀποχωρήσαντος τὸ δεύτερον ἑξάμηνον τοῦ προμνησθέντος ἔτους διὰ τῆς προαγωγῆς του εἰς Μητροπολίτην Βερροίας. Μετὰ δύο ἔτη διωρίσθη Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὡς ἀρχιμανδρίτης καὶ ἀπὸ τοῦ 1912 ὡς τιτουλάριος Μητροπολίτης Σελευκείας. Παρὰ τὰς χαλεπὰς ἡμέρας τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ὁ Σελευκείας Γερμανὸς ἀπεδείχθη Σχολάρχης ἐπιβάλλων τὴν πειθαρχίαν καὶ «νοικοκυρευμένος». Εἰς ὅλους—τοὺς πολλοὺς—μαθητάς του ἀφῆκε ἀρίστας ἐντυπώσεις καὶ ὡς καθηγητής, γνώστης καὶ πραγμάτων καὶ μεθόδου χειριστὴς ἄριστος καὶ ὡς διοικητὴς καὶ πνευματικὸς πατήρ, βαθέως συναισθανόμενος τὴν ἀποστολὴν τῶν τροφίμων τῆς γεραρᾶς Σχολῆς, προοριζομένων διὰ κατεύθυνσιν ψυχῶν καὶ διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὸ 1922, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Μελετίου, Πατριάρχου μὲ εὐρυτέρας διορθοδόξους καὶ διαχριστιανικὰς ἀντιλήψεις, ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀρχαίας ἐπαρχίας Θυατείρων, μιᾶς τῶν ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐστάλη ὡς Ἔξαρχος Κεντρῴας καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ὡς Ἀποκρισιάριος παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Καντουαρίας. Γνώστης ἤδη τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς, ἐκεῖ ἔχων ἕδραν τὸ Λονδῖνον, ἐξέμαθε καὶ τὴν Ἀγγλικήν. Εὑρεθεὶς εἰς τὰς χώρας τῆς πολιτισμένης Εὐρώπης εἰς μίαν ἐποχὴν παγκοσμίου Χριστιανικῆς κινήσεως ἐκδηλουμένης συνεχῶς διὰ διαφόρων συνδέσμων (πίστεως καὶ τάξεως κ. ἄ.) καὶ διασκέψεων, ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ διάφορα αὐτὰ συνέδρια ἀναπτύσσων τὰς ὀρθοδόξους ἀντιλήψεις καὶ ὑποδεικνύων τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦτο δυνατὸν νὰ συνεργασθῇ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μετὰ τῶν διαφόρων ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀντελήφθη καλῶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἀντίληψιν τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου Φωτίου τὴν ὁποίαν ἀνεκοίνου μετὰ τὰ μέσα τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ὁ καλὸς μαθητὴς αὐτοῦ Νικόλαος ὁ Μυστικός—ἐπίσης Οἰκ. Πατριάρχης—γράφων πρὸς τὸν Ἀμιρᾶν τῆς ὑπὸ τῶν Ἀράβων τότε κατεχομένης Κρήτης [1]).

Ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ ἡ δρᾶσις τοῦ μακαρίτου ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῶς μεγάλη καὶ καρποφόρος. Οὐδεὶς Ὀρθόδοξος κληρικός, ἐν Ἀγγλίᾳ διαμείνας, ἐκέρδισε τόσον ἔδαφος ἀγάπης, ἐκτιμήσεως καὶ φιλίας μεταξὺ τῶν Ἀγγλικανῶν ὅσον ὁ μακαρίτης Θυατείρων Γερμανός. Οὐδεμία σύγκρισις ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ μεταξὺ τῆς ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ 1701

---

[1]) **Βλέπε ἐμὸν ἔργον «Πόλεμοι, Κοινωνία. . .» σ. 182.**

ἔκαμαν ὡρισμένοι ἀνώτεροι κληρικοὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ πόλει Κάμπριτζ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπισκεφθέντα τοὺς τόπους ἐκείνους Φιλιππουπόλεως Νεόφυτον [2]) καὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐδέχοντο τὸν ἀείμνηστον Γερμανὸν οἱ ἀνώτεροι ἐκκλησιαστικοὶ κύκλοι τοῦ Λονδίνου, προεξάρχοντος ἐν τούτῳ αὐτοῦ τούτου τοῦ Πριμάτου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Πρὸ τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου εὑρεθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ ἤκουσα θερμοὺς καὶ εἰλικρινεῖς ἐπαίνους ὑπὲρ τοῦ θρηνουμένου διδασκάλου παρὰ τοῦ τότε Καντουαρίας Κόσμο Λάγκ. Τὸ δὲ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Θυατείρων Γερμανοῦ διάγγελμα τοῦ νῦν Καντουαρίας Fisher εἶναι λίαν ἐνδεικτικὸν τῶν πρὸς τὸν ἀείμνηστον ἀνώτερον κληρικόν μας αἰσθημάτων, ὄχι μόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν πολιτικῶν κύκλων τῆς Ἀγγλίας. Τὰ αὐτὰ αἰσθήματα ἐξεδηλώθησαν καὶ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἐκλεκτοῦ παρὰ τῷ Καντουαρίας Ἀποκρισιαρίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἐξηγγέλθη, καὶ δικαίως, ὡς τὰ μάλιστα ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς συνεννοήσεως καὶ προσεγγίσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς. Ἡ ὀξύνοια, ἡ μόρφωσις καὶ ἡ μακρά του πεῖρα συνδυαζόμενα μὲ τὴν εὐρεῖάν του ἀντίληψιν τοῦ ἔδιδον ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ διαδραματίσῃ τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον διεδραμάτισεν εἰς τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῶν δύο φίλα προσκειμένων ἀλλήλαις Ἐκκλησιῶν. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀκριβῶς ἀφίνει κενὸν τὸ ὁποῖον πολὺ δυσκόλως σήμερον ἐπαρκῶς θὰ πληρωθῇ. Ἀπερροφημένος ἄλλοτε μὲν ἀπὸ καθήκοντα καθηγητοῦ καὶ σχολάρχου, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ διαρκῆ ἀντιπροσώπευσιν εἰς διάφορα Παγχριστιανικὰ Συνέδρια, δὲν ἐξέδωκεν αὐτοτελῆ συγγράμματα. Ἀφῆκεν ὅμως πολλὰς ἀξιολόγους πραγματείας δημοσιευθείσας εἰς τὸ περιοδικὸν «Ὀρθοδοξία» καὶ εἰς ἄλλα περιοδικά.

Ἔχει νὰ γράψῃ ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας πολλὰ περὶ τοῦ μεταστάντος, οὗ εἴη αἰωνία ἡ μνήμη.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[2]) **Βλέπε ἐμὴν πραγματείαν «Ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος καὶ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ» σ. 7.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

ΜΗΝΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ.

Ἡ πρώτη τοῦ Ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐπιβλητικότητος καὶ Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἑωρτάσθη καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἡ πρώτη τοῦ Ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ συγχοροστατοῦντας ἔχουσα τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας, Χαλκηδόνος, Δέρκων, Προύσης, Πριγκηποννήσων. Θεοδωρουπόλεως, Αἴνου, Προικοννήσου, Κυδωνιῶν, Περγάμου, Χαλδίας καὶ Ἰκονίου, μετέσχον δὲ κατ᾽ αὐτὴν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἰάκωβος Παπαϊωάννου καὶ οἱ Πανοσ. Ἀρχιμανδρῖται, Μ. Ἀχιμ. Καλλίνικος Ἀρχειοφύλαξ Ἱερώνυμος καὶ Ἀλέξανδρος Καντώνης.

Μετὰ τὸν Ἑσπερινόν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἰδιαίτερον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, ἔνθα προσελθόντες, κατὰ τὴν τάξιν, ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν ἅπαντες οἱ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς Αὐλῆς προσφωνήσαντος καταλλήλως τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου Ἰακώβου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχαρίστησε πάντας διὰ τὰς ὑποβληθείσας Αὐτῇ εὐχὰς ἀναπτύξασα δι᾽ ὀλίγων τὸ σπουδαῖον τοῦ ἐν τῷ σεπτῷ τούτῳ τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρῳ συντελουμένου ἔργου καὶ ἐπικαλεσθεῖσα ἐπὶ πάντας τὴν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν κατὰ τὸν ἐπίσημον τοῦτον σταθμὸν τοῦ χρόνου.

Περὶ ὥραν 17ην ἐπηκολούθησεν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἡ νενομισμένη ἱεροτελεστία τῆς Πήττας, καθ᾽ ἣν παρῆσαν πάντες οἱ ἐσωκατάκοιλοι κληρικοὶ τῶν Πατριαρχείων, οἵτινες καὶ παρεκάθησαν ἀκολούθως εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν.

Αὐθημερόν, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Περιτομῆς τοῦ Κυρίου καὶ τῆς μνήμης τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἐγένετο ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ χοροστασία, καθ᾽ ἣν μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνεχοροστάτησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Ἡλιουπόλεως, Αἴνου, Κυδωνιῶν, Γάνου καὶ Χώρας, Περγάμου, Χαλδίας καὶ Σάρδεων. Τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἰάκωβος Παπαϊωάννου εἰς ὅν, διὰ χειροθεσίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπένειμεν τὸ Ὀφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Παρῆσαν συμπροσευχόμενοι οἱ Ὀφφικίαλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ

Ἐκκλησίας, οἱ Αἰδεσιμολογιώτατοι Ἀγγλικανοὶ ἱερεῖς K. M. Karey, Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ Θεογικοῦ Κολλεγίου West Cott, μετὰ τοῦ Alan B. Webster, Ὑποδιευθυντοῦ καὶ Βιβλιοφύλακος τοῦ αὐτοῦ Κολλεγίου καὶ ὁ W. Piper Πρωθιερεὺς τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς Παροικίας, καὶ πλῆθος εὐλαβῶν Χριστιανῶν.

Κατὰ τὴν γενομένην μετὰ ταῦτα δεξίωσιν, ἐν τῷ ἐπισήμῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ, ἐκ μέρους τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων προσεφώνησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος ὡς ἀκολούθως:

Παναγιώτατε,

Ἡ ἐξόχως ὑποβλητικὴ αὕτη στιγμὴ τοῦ χρόνου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑποβάλλω τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι ἀπὸ μέρους τῆς ἱερᾶς ὁμηγύρεως τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐνταῦθα παρισταμένων ἐγκρίτων Ὁμογενῶν εὐλαβῆ ἐγκάρδια συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει, ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη στιγμὴ μοὶ ὑπαγορεύει τὰ ἑξῆς πενιχρὰ λόγια:

Ἐντὸς τῆς μυστηριώδους ἀβύσσου τοῦ παρελθόντος ὅπου μὲ ἰλιγγιώδη ταχύτητα κατεχώσθησαν καὶ συνεσωρεύθησαν ἀνεπιστρεπτεὶ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες, πρὸ ὀλίγων ὡρῶν ἐρρίφθη μία ἀκόμη μονάς. Τὴν μονάδα αὐτὴν μὲ τὴν κατὰ συνθήκην γλῶσσαν, συνηθίσαμεν νὰ ὀνομάζωμεν ἔτος καὶ γενικώτερον χρόνον χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ὅρου αὐτοῦ.

Μετροῦμεν τὰ λεγόμενα ἔτη μὲ τὴν συνήθη ἀνθρωπίνην ἀριθμητικήν. Ἀποθαρρυντικὴ καὶ μελαγχολικὴ ἀρίθμησις. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἐμπνεόμενος ἀπὸ μίαν περικοπὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, λέγει· «Χίλια ἔτη παρὰ Κυρίῳ ὡς ἡμέρα μία». (Β', Πέτρου, 8. 8. ψαλμ. 9, 4). Δυστυχῶς καὶ ὁ καθαρῶς ἀνθρώπινος λογισμὸς εἰς τὸ ἴδιον καταλήγει συμπέρασμα. Ὑποκείμεθα ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς ἕνα ἀδυσώπητον καὶ ἀπαράβατον νόμον· ὁσονδήποτε μακρὰ καὶ ἂν εἶναι τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μας, τελειώνουν· πᾶν δὲ ὅ,τι τελειώνει εἶναι σχεδὸν τίποτε, εἶναι μηδὲν παραβαλλόμενον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν τελειώνει, πρὸς τὸ ἄπειρον.

Ποία λοιπόν, Παναγιώτατε, ἀρίθμησις θὰ εἶναι παρήγορος διὰ τοὺς ἀνθρώπους, θνητοὺς μέν, πλασθέντας ὅμως κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ ἀθανάτου Θεοῦ καὶ ἰδίως δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωήν; Ὁ χρόνος, ἡ ἀσύλληπτος αὐτὴ καὶ ἀφῃρημένη ἔννοια, πλαισιώνεται μὲ συγκεκριμένα πρόσωπα καὶ γεγονότα· αὐτὰ τὰ ὀνομάζομεν περιεχόμενον τοῦ χρόνου ἢ μᾶλλον περιεχόμενον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀρχίζει ἡ ἠθικὴ καταμέτρησις τοῦ χρόνου, ἡ ποιητικὴ ἀριθμητικὴ τῆς ζωῆς. Τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ φιλοσοφῶν ψυχολόγος καὶ ἠθικολόγος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶπε: «Μακρὸς ὁ χρόνος ἐμοί, οὐ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ τῷ μέτρῳ καὶ τῇ διαθέ-

σει τῆς ψυχῆς» (ὁμιλία εἰς τὸ γίνωσκε....»· καὶ «Οὐδὲ γὰρ παρὰ τὸ πολλὰ ζῆν ἔτη ἢ ὀλίγα ἡ εὐημερία, ἀλλὰ παρὰ τὸ εἰς δέον κεχρῆσθαι τῇ ζωῇ ('Ομιλ. ΙΔ' εἰς τὰς Πράξεις). Ἰδοὺ λοιπὸν εἰς ποίαν ἐργασίαν ὑποβαλλόμεθα ὅλοι ἐπὶ τῷ τερματισμῷ τοῦ προηγουμένου ἔτους καὶ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ τοῦ Κυρίου. Εἰς ἀπολογισμὸν σκέψεων, λόγων καὶ πράξεων τοῦ παρελθόντος, καὶ εἰς προπαρασκευὴν διὰ νέους ἀγῶνας εἰς τὸ μέλλον. Καὶ ποῖον θὰ ἔχωμεν ὁδηγὸν διὰ τὴν εὐγενῆ καὶ ἀνθρωπιστικὴν αὐτὴν ἐργασίαν; Τὸν σήμερον ἑορταζόμενον Μ. Βασίλειον «τῶν Καισαρέων τὸ καύχημα καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον», καθὼς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Βαλσαμὼν (Σύνταγμ. Ρ. καὶ Ποτλῆ Δ. Β. Γ. 499) καὶ περὶ τοῦ ὁποίου, δεδοξασμένος προκάτοχός Σας, Παναγιώτατε, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Σισσίνιος (τὸ ἔτος 997) ἔγραφε· «οὗ ἡ γλῶσσα νόμος τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὗ ὁ τῶν ρημάτων φθόγγος θεόγραφοι πλάκες, δακτύλῳ ἐγκεχαραγμέναι Θεοῦ». (Ρ. Ποτλῆ ἔνθ. ἀν. Ε. σ. 15). Ποίας ὁδηγίας μᾶς δίδει; «Μὴ γίνου ἄνισος κριτὴς σεαυτοῦ, μηδὲ πρὸς χάριν ἐξέταζε· καὶ εἰ μὲν δοκεῖς ἔχειν τι καλόν, τοῦτο ἐν ψήφῳ τιθείς, τῶν δὲ πταισμάτων ἑκουσίως ἐπιλανθανόμενος». ('Ομιλία περὶ ταπεινοφροσύνης). Μὲ τὸν ὁδηγὸν αὐτὸν βαδίζομεν, προεξαρχούσης τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας ἐχαρακτήρισεν ἡμᾶς τοὺς ἀνωτέρους κληρικοὺς «φῶς τοῦ κόσμου καὶ ἅλας τῆς γῆς». Ἐπράξαμεν, ἕκαστος κατὰ τὰς δυνάμεις του, τὸ καθῆκόν του, διὰ νὰ ἀνυψωθῇ ὁ θρόνος αὐτός, ὁ μέγας τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνος, τὸ περιβόητον τοῦτο καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα», κατὰ τὸν ἴδιον Βαλσαμῶνα. Θὰ προσπαθήσωμεν, Παναγιώτατε, Σοῦ προπορευομένου, νὰ ἀναδείξωμεν τὸ αἰωνόβιον τοῦτο καθίδρυμα, μέγαν καὶ ἠθικὸν συντελεστὴν δυνάμενον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀνατρεπτικῶν στοιχείων καὶ εἰς τὴν αἰσίαν λύσιν τῶν μεγάλων κοινωνικῶν προβλημάτων, ὑπὸ τῶν ὁποίων κατατρύχεται ἡ σημερινὴ Κοινωνία.

Ἐγκαταλείπομεν τὸ παρελθὸν ἔτος βεβαρημένον ὑπὸ πολέμων, καὶ τὸ δὴ χείριστον, πεπληρωμένον ὑπὸ ἀπειλῆς γενικωτέρας παγκοσμίου συρράξεως.

Κλίνοντες γόνυ καρδίας πρὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ «τοῦ Ἄρχοντος τῆς εἰρήνης» καὶ ἔχοντες νοερῶς συμπροσευχόμενον καὶ τὸν οὐρανοφάντορα Βασίλειον, δεόμεθα τῷ Κυρίῳ ὅπως ἀναδείξῃ τὸ νέον ἔτος φορὸν εἰρήνης εἰς σύμπασαν τὴν Ἀνθρωπότητα, φορὸν εἰρήνης «τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης», πάροχον δυνάμεως καὶ ἐνισχύσεως εἰς τὸ ἡμέτερον αἰωνόβιον Πατριαρχεῖον, καὶ κομίζον ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ πᾶν δώρημα «Ἄνωθεν τέλειον» εἰς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν Της καθηκόντων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκάλεσεν Αὐτὴν ἡ θεία Πρόνοια.

Ἡγοῦ, Παναγιώτατε, μετὰ καρτερίας καὶ θάρρους τοῦ εὐ-

γενοῦς χριστιανικοῦ ἀγῶνος ἔχων συνοδοιπόρους καὶ συναγωνιστὰς ἐν ἀγάπῃ Κυρίου πάντας ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι μεθ' ὅλων τῶν ὁμογενῶν τῆς Μεγαλουπόλεως ταύτης καὶ μεθ' ὅλων τῶν τέκνων τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπαγγέλλομεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἐσωτερικῆς μας ὑπάρξεως προσερχόμενοι: «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα»!

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπαντῶσα ηὐχαρίστησε τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως ὑποβαλόντα τὰς ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει ἑορτίους εὐχὰς καὶ διερμηνεύσαντα τὰ πρὸς Αὐτὴν ἀγαθὰ τῆς Σεβασμίας Ἱεραρχίας αἰσθήματα, ἐπικαλεσθεῖσα ἐπί τε τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ σύμπασαν τὴν Ἀνθρωπότητα τὴν παρὰ Κυρίου εἰρήνην καὶ εὐλογίαν.

Εἰς τὴν παρατεθεῖσαν τὴν μεσημβρίαν Τράπεζαν παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, οἱ Ὀφφικίαλοι, οἱ Ἀγγλικανοὶ Ἱερεῖς καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Ἐνισχύσεως Σχολῶν ἰατρὸς κ. Ἀθανάσιος Κουκούλης.

Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων.

Τὴν 6ην τρέχοντος μηνός, ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων Ἡλιουπόλεως, Αἴνου, Κυδωνιῶν, Χαλδίας καὶ Σάρδεων. Τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσε κατὰ τὴν τάξιν ὁ Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Παπαϊωάννου μετὰ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. Διακόνου Γεωργίου Ὀρφανίδου.

Πάνσεπτος Πατριαρχικὸς Ναός.

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τοὺς Ἑσπερινοὺς τῶν Σαββάτων τῆς 13ης, 20ης, 27ης τ. μ. καὶ κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἁπασῶν τῶν Κυριακῶν.

— Τῇ 5ῃ τ. μ. κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Μ. Ὡρῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ἁγιασμοῦ.

— Τῇ 28ῃ τ. μ. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀνακομιδῆς τῶν Λειψάνων τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῷ Παραθρονίῳ, τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνος τοῦ Ἁγίου καὶ Ποιμαντορικῆς ράβδου, τεθείσης ἐπὶ τοῦ Θρόνου κατὰ τὴν τάξιν.

Πατριαρχικαὶ Χοροστασίαι.

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐχοροστάτησε μεταβᾶσα μεθ' ἁπάσης τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς:

— Τῇ 6ῃ τ. μ. κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ πανηγυρίζοντι ἐν Γαλατᾷ ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων.

— Τῇ 21ῃ τ. μ, κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Παναγίας Βαλίνου.

— Τῇ 31ῃ τ. μ. ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Παναγίας Βελιγραδίου.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέστη:

— Τῇ 1ῃ τ. μ. κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Πήττας διοργανωθεῖσαν ὑπὸ τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Κυριῶν Φαναρίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Τελετῶν τῆς Μαρασλείου Σχολῆς.

— Τῇ 11ῃ τ. μ. ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Παναγίας Μουχλίου παραστᾶσα εἶτα εἰς τελετὴν διοργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ λειτουργούντων Κατηχητικῶν Σχολείων.

Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας.

Τὴν 8ην τ. μ. καὶ περὶ ὥραν 11.30΄. Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶ, Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, Τοποτηρητοῦ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, καὶ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου κ. Γ. Γκιώκα μεταβᾶσα εἰς τὴν Νομαρχίαν ἐπεσκέφθη τὸν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν παρεπιδημοῦντα Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας κ. Celâl Bayar διαβιβάσασα Αὐτῷ τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς προσρήσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἡ Α. Ἐξοχότης ἐδέχθη τὴν Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος, ἔχουσα παρ᾽ Αὐτῇ τοὺς Ἐξοχωτάτους Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Adnan Menderes καὶ τὸν Νομάρχην τῆς Πόλεως Δρ. Fahrettin Kerim Gökay, ἐν τῷ ἐπισήμῳ Γραφείῳ τῆς Νομαρχίας.

Κατὰ τὴν συνομιλίαν ἡ Α. Ἐξοχότης διηρώτησε περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, παρακαλέσασα ὅπως διαβιβασθῶσιν Αὐτῇ ὁ προσωπικός του χαιρετισμός, καθὼς καὶ αἱ διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην εὐχαριστίαι.

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπιληφθεῖσα τῆς εὐκαιρίας ηὐχαρίστησε καὶ αὖθις τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν διὰ τὸ πολύτιμον ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν Αὐτῆς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων ἐν γένει τὴν Ἐκκλησίαν, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν διευθέτησιν τῶν ζητημάτων τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, τόσον ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος ὅσον καὶ ὁ Ἐξοχώτατος Πρωθυπουργός, ἐπέδειξαν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ζητήσαντες λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς Ὀργανώσεως τῆς Σχολῆς, βεβαιώσαντες ἅμα ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐπιδεικνύῃ πάντοτε τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον διὰ πάντα τὰ ἀφορῶντα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ζητήματα.

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία προεπέμφθη ἀπονεμομένων αὐτῇ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ἡ Ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Τὴν 30ὴν τ. μ. ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἐγένετο ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, κατὰ τὴν τάξιν, ἡ καθιερωμένη πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Χοροστασία.

Τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰάκωβος, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τοῦ Ὑπογραμματέως Πανοσ. Διακόνου Γεωργίου, τὸν δὲ θεῖον Λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Κωδικογράφος Πανοσ. Διάκονος Συμεών.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἐτελέσθη τὸ εἰθισμένον μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἀειμνήστων κτιτόρων, εὐεργετῶν, προστατῶν, Διευθυντῶν καὶ μαθητῶν τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Ἐκπαιδευτικῶν Καθιδρυμάτων.

Παρῆσαν οἱ Ἔφοροι καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ὡς καὶ οἱ Διευθυνταὶ καὶ Καθηγηταὶ τῶν λοιπῶν ἀνωτέρων Ἐκπαιδευτηρίων καὶ πλῆθος πολὺ εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Χειροτονία Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Τράλλεων.

Τὴν Κυριακὴν 28ην τ. μ. ἐγένετο ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ταταούλων ἡ εἰς Ἀρχιερέα

χειροτονία τοῦ Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Τράλλεων Ἱερωνύμου, Ἀρχειοφύλακος τῶν Πατριαρχείων. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Σεβ. Γέρων Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Θωμᾶς μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θεοδωρουπόλεως Λεοντίου καὶ Ἰκονίου Ἰακώβου.

Κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν παρέστησαν πλεῖστοι Ἐπιστήμονες καὶ πρόκριτοι τῆς ἐνταῦθα Ὁμογενείας καὶ πλῆθος λαοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. Λειτουργίας ἡ Α. Θεοφιλία, ὁ Ἐπίσκοπος Τράλλεων Ἱερώνυμος, ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ.

Χειροτονία Διακόνου.

Εἰσηγήσει τῆς Ἐφορίας τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐγκριθείσης συνοδικῶς τῆς εἰς Διάκονον χειροτονίας τοῦ ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς Δ'. Τάξεως τῆς Σχολῆς Φιλίππου Κοντομέρκου, ἐγένετο αὕτη ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τῆς Σχολῆς τῇ 5η Νοεμβρίου 1950 ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου Ἰακώβου, τοῦ νεοχειροτονηθέντος ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸ κληρικὸν στάδιον μετονομασθέντος εἰς Τιμόθεον.

Πατριαρκικαὶ Ἐπισκέψεις.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἐπεσκέφθη:

— Τῇ 2ᾳ τ. μ., ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ἑορτῶν τοῦ Δωδεκαημέρου, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Δέρκων κ. Ἰάκωβον καὶ Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιον.

— Τῇ 3η τ. μ. τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Προύσης κ. Πολύκαρπον, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνον, Αἴνου κ. Γερμανόν, Γάνου καὶ Χώρας κ. Παγκράτιον καὶ Περγάμου κ. Ἀδαμάντιον.

— Τῇ 6η τ. μ. τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιον, Κυδωνιῶν κ. Ἀγαθάγγελον καὶ Προικοννήσου κ. Φιλόθεον.

— Τῇ 8η τ. μ. τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Χαλδίας κ. Κύριλλον καὶ Λαοδικείας κ. Μάξιμον.

— Τῇ 11η τ. μ. τὸν Διευθυντὴν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς κ. Σπυρίδωνα Ζαχαριάδην.

— Τῇ 17η τ. μ. τὸν Ἄρχοντα Χαρτοφύλακα καὶ Βουλευτὴν Σταμποὺλ κ. Ἀχ. Μόσχον, ἄγοντα τὴν ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν.

— Τῇ 19η τ. μ. τὸν ἑορτάζοντα Μητροπολίτην Χαλδίας κ. Κύριλλον.

— Τῇ 21η τ. μ. τοὺς ἑορτάζοντας Μητροπολίτας Λαοδικείας κ. Μάξιμον καὶ Σάρδεων κ. Μάξιμον.

— Τῇ 23η τ. μ. τὸν σχολάζοντα Πατριάρχην καὶ Πρόεδρον Ἐφέσου κ. Μάξιμον.

— Τῇ 28η τ. μ. τοὺς ἀσθενοῦντας Μητροπολίτας Γάνου καὶ Χώρας κ. Παγκράτιον καὶ Σάρδεων κ. Μάξιμον, καὶ τὸν Μ. Ἐκκλησιάρχην κ. Γεράσιμον εὐχηθεῖσα αὐτοῖς ταχεῖαν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας αὐτῶν.

— Τῇ 29η τ. μ. τὸν ἑορτάζοντα Μητροπολίτην Προικοννήσου κ. Φιλόθεον.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης:

— Τῇ 4η τ. μ. μεταβᾶσα ἐν συνοδείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου Τοποτηρητοῦ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐπεσκέφθη τοὺς ἐν τῷ ξενῶνι τοῦ Zeytin Burnu φιλοξενουμένους πρόσφυγας ἐκ Βουλγαρίας, πρὸς οὓς ἀπηύθυνε θερμοὺς λόγους συμπαθείας.

— Τῇ 12η τ. μ., ἐν συνοδείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου Τοποτηρητοῦ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, μεταβᾶσα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ἐν Kasım Paşa

ἐπεσκέφθη τοὺς ἐκ Κορέας διακομισθέντας τραυματίας ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας, οὓς συνεχάρη διὰ τὸν ἐπιδειχθέντα ὑπ' αὐτῶν ἡρωϊσμόν.

Πατριαρχικαὶ Ἀντιπροσωπεύσεις.

Ἐν τῷ τελεσθέντι τῇ 21ῃ Ἰανουρίου μνημοσύνῳ ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Χρήστου Ζωγράφου, Ἱδρυτοῦ καὶ Κτίτορος τῆς ὁμωνύμου Σχολῆς, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν Εἰσοδίων Πέραν, παρέστη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Αἰμιλιανός.

— Ἐν τῇ ἐν Θεραπείοις τῇ 21ῃ τ. μ. τελεσθείσῃ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δέρκων Ἰακώβου ἐπιμνημοσύνῳ Λειτουργίᾳ ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Δέρκων Ἰωακείμ, παρέστη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων Ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος.

Πατριαρχικὰ Συλλυπητήρια.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Θρησκευτικῶν Ὑποθέσεων Ahmet Hamdi Akseki ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπηύθυνε συλλυπητήριον τηλεγράφημα πρὸς τὴν οἰκείαν ἐν Ἀγκύρᾳ Διεύθυνσιν.

Νομικὸν Συμβούλιον τῶν Πατριαρχείων.

Τῇ 17ῃ τ. μ. ἡ Α. Θ. Παναγιότης προήδρευσε τοῦ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ συγκληθέντος Νομικοῦ Συμβουλίου.

Ἐπισκέψεις.

Ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Ἔτους ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὅπως ὑποβάλωσι τὰ σέβη αὐτῶν:

— Οἱ Ὀφφικίαλοι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας: Ἄρχων Λογοθέτης κ. Κ. Γκιώκας, Μέγας Ῥήτωρ κ. Βλ. Μιρμίρογλου, Χαρτοφύλαξ κ. Ἀχ. Μόσχος, Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ, Ἄρχων Καστρίνσιος κ. Γ. Τζατζόπουλος καὶ Ἄ. Μυρεψὸς κ. Β. Αἰμιλιάδης.

— Οἱ Ἡγούμενοι τῶν Ρωσσικῶν Μετοχίων ἱερομόναχοι Σπυρίδων καὶ Νίκων.

— Ὁ κ. Βασίλ. Μπιμπέσκου τέως ἐνταῦθα Πρόξενος τῆς Ρουμανίας.

— Ἀπὸ μέρους τῆς Ἐφορίας τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ οἱ κ. κ. Νικ. Φακατσέλης ἰατρὸς καὶ Γ. Δεϊρμεντζόγλου.

— Ἀπὸ μέρους τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας Σταυροδρομίου οἱ κ. κ. Ἀθανάσιος Κουκούλης ἰατρός, Ἀ. Γιαννόπουλος ἰατρός, Εὐάγ. Χαϊδόπουλος καὶ Δ. Γρηγοριάδης.

— Ἀπὸ μέρους τῆς Ἐφορίας τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς οἱ κ. κ. Κ. Αἰμιλιάδης, ἰατρὸς καὶ Ν. Κόκκινος.

— Ἀπὸ μέρους τῆς Κ. Ἐφορίας τῆς Κοινότητος Γαλατᾶ οἱ κ. κ. Τσόχατζης, ἰατρός, Ν. Πασχαλίδης, ἰατρός, Β. Κούρτογλου κ. Θ. Ἱλαρίδης.

— Ὁ Διευθυντὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς κ. Σπυρίδων Ζαχαριάδης.

— Ἀπὸ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινότητος Κουρτουλοὺς οἱ κ. κ. Μ. Γκιοβούσογλου, Εὐλ. Ἀκτσέογλου ἰατρός, Ν. Μανακίδης καὶ Ἰ. Παπαδόπουλος.

— Ὁ Ἰατρὸς κ. Ν. Φερμάνογλου.

— Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ.

— Ἡ Ἐφορία τῆς Μαρασλείου Σχολῆς.

— Ἀπὸ μέρους τοῦ Συνδέσμου τῶν Γηροκομουμένων Βαλουκλῆ οἱ κ. κ. Π. Γιαδικιάρογλου καὶ Ἰ. Καρακάσογλου, ὡς καὶ Ἀντιπροσωπεῖαι διαφόρων ἐνταῦθα ἀγαθοεργῶν Σωματείων, Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν, Φιλανθρωπικῶν καὶ Μορφωτικῶν Συνδέσμων.

Ἐπίσης κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα:

— Τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ Τουρκοελληνικῇ Ἐπιτροπῇ ἀποξηραντικῶν ἔργων Ἕβρου, κ. κ. Δ. Παπανικολάου Κ. Καλπάκης καὶ Γ. Λυμπερίδης μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ.

— Ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Καψαμπέλης.

— Ἡ Ἑλληνικὴ Στρατιωτικὴ ὁμὰς τοῦ Ποδοσφαίρου, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σμηνάρχου κ. Ν. Γρηγοριάδη.

— Οἱ κ. κ. Φ. Βελέντζας καὶ Kamber οἵτινες καὶ παρεκάθησαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν.

— Ὁ κ. Ziya Arif Sirel

— Ὁ Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐνταῦθα κ. Charles W. Lewis.

— Ἀπὸ μέρους τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Συνδέσμου τῶν ἐν Κορέᾳ Μαχομένων Στρατιωτῶν, ἡ Δὶς Feriha Öztürk καὶ Πρ. Ἀπτόσογλου.

— Ὁ κ. Γρ. Ἀνανιάδης.

— Ὁ κ. Muzaffer Ramazanoğlu, Διευθυντὴς τοῦ Μουσείου Ἁγίας Σοφίας.

— Ὁ κ. Halil Oğultürk, Καθηγητὴς μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Λυκείου Atatürk καὶ ὁ κ. Π. Μαρινάκης, καθηγητὴς μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Ζωγραφείου Λυκείου.

— Οἱ καθηγηταὶ Χρ. Κωνσταντινίδης καὶ Δημ. Παπακωνσταντίνου.

— Ὁ Ἰατρὸς Γ. Ζηλανάκης μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ.

— Ὁ κ. Refik Tulga, ἀντισυνταγματάρχης τέως Στρατιωτικὸς Ἀκόλουθος τῆς Χώρας ἡμῶν ἐν Washigton.

— Ὁ κ. Δ. Βοσνιᾶκος, Ἐμπορικὸς Ἀκόλουθος τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας.

— Ὁ κ. Harry Barouh, Ἀντιπρόσωπος τῆς Metropolitan Life Insurance Company.

— Ὁ κ. Orhan Usanç, βοηθὸς Καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου.

— Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Βίκτωρ Λέου ἐκ Ρουμανίας, μετὰ τοῦ Ν. Μαλίογλου τέως Ὑποπροξένου τῆς Ρουμανίας ἐνταῦθα καὶ Α. Ντετσέϊ τέως Συμβούλου τοῦ Τύπου τοῦ Ρουμανικοῦ Προξενείου.

— Ὁ Στρατηγὸς Maurice Lush Μέλος τοῦ ἐν Γενεύῃ ἑδρεύοντος Διεθνοῦς Προσφυγικοῦ Ὀργανισμοῦ μετὰ τοῦ Dr. Hans Wilbrant μονίμου ἀντιπροσώπου τοῦ ὡς ἄνω Ὀργανισμοῦ ἐν Τουρκίᾳ.

— Ὁ κ. Δημ. Γεωργιάδης, Διευθυντὴς Τραπέζης Ἀθηνῶν μετὰ τῆς κυρίας Π. Σγουρδαίου.

— Ὁ κ. Ἀπόστολος Μέξης, καθηγητής.

— Οἱ Ἕλληνες διανοούμενοι κ. Δ. Ψαθᾶς καὶ Τ. Μουζενίδης μετὰ τοῦ κ. Π. Παπαϊσίου, οἵτινες καὶ προσκληθέντες παρεκάθησαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν.

— Οἱ κ. κ. Ἀλεξ. Μᾶκος καὶ Γ. Βρεττᾶς Ἀνώτεροι Ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας τῆς Ἑλλάδος, παρακαθήσαντες εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΜΗΝΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ.

Συνοδικαὶ συνεδρίαι.

Ἐπὶ τῇ μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχήθη τοῖς Σεβ. Ἁγίοις Συνοδικοῖς Ἀρχιερεῦσιν αἴσιον καὶ φορὸν πάσης ἀγαθωσύνης τὸ νέον ἔτος, ἀπὸ μέρους δὲ αὐτῶν ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ ἀντευχόμενος ὁ Σεβ. Γέρων Μητρ. Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς.

Ἑόρτιοι χαιρετισμοί.

Ληφθέντα ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς συγχαρητήρια ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρ. Κωνσταντινουπόλεως καὶ Προέδρου Ἐφέσου κ. Μαξίμου, τῶν Μακ. Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Μόσχας, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου, τῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Κύπρου, Ἑλλάδος, Πολωνίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, τῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν προσώπων, εἰς ἃ ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι ἀπαντήσεις. Ἑόρτιοι χαιρετισμοὶ ἀντηλλάγησαν ὡσαύτως μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν.

Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.

Ἄδεια ἐλεύσεως μαθητῶν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς εἰς Ἄγκυραν μεταβάσης Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας ὑποβληθέντων τῇ Σεβαστῇ ἡμῶν Κυβερνήσει αἰτημάτων ὡς πρὸς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, περιελαμβάνετο καὶ τὸ ζήτημα τῆς παροχῆς ἀδείας ἐλεύσεως ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ μαθητῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν.

Ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Fuat Köprülü διὰ ἀπαντητικοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα Γράμματος ἀνεκοινώσατο ὅτι ἐνεκρίθη ἡ παροχὴ ἀδείας εἰς τοὺς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ μαθητὰς ἵνα ἔρχωνται εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν πρὸς φοίτησιν ἐν τῇ Ἱ. Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης καὶ ὅτι ἐδόθησαν ἤδη αἱ σχετικαὶ εἰς τὰ κατὰ τόπους Τουρκικὰ Προξενεῖα ὁδηγίαι.

Διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθησαν τῇ Α. Ἐξοχότητι αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκκλησίας διὰ τὸ ὑψηλὸν Αὐτῆς ὑπὲρ τῆς διευθετήσεως τοῦ ὡς ἄνω ζητήματος ἐνδιαφέρον.

Πλήρωσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου.

Κανονικαὶ ψῆφοι.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 25ης Ἰανουαρίου, τῆς Α. Θ. Παναγιότη-

τος εἰσηγησαμένης τὴν πλήρωσιν τῆς διὰ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Τιμοθέου χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ὁμοφώνως συμμερισθείσης τὴν ὡς ἄνω εἰσήγησιν Αὐτῆς, ψήφων δὲ κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, Μητροπολίτης Ρόδου ἐξελέγη παμψηφεὶ ὁ Θεοφιλέστατας Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας κ. Σπυρίδων, βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίου, συνυποψηφίων τεθέντων τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Παμφίλου κ. Γερασίμου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Καλλινίκου.

Ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ ἀνεκοινώθη τηλεγραφικῶς, διὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδωνος τῇ Α. Σεβασμιότητι καὶ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ρόδου.

Ἐκλογὴ Βοηθῶν Ἐπισκόπων ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ.

Κανονικαὶ ψῆφοι.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 25ης Ἰανουαρίου εἰσηγήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐξελέγη Ἐπίσκοπος μὲν Τράλλεων ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἱερώνυμος Κωνσταντινίδης, Ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων, προοριζόμενος διὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν Προϊσταμενίαν τῆς Κοινότητος Ταταούλων, Ἐπίσκοπος δὲ Τρῳάδος ὁ Ἱερολ. Διάκονος Ἀνδρέας Λαγοῦρος, Ἱεροκῆρυξ Διάκονος Ἱ. Ναοῦ Εἰσοδίων Πέραν, προοριζόμενος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἐγένετο τὸ Μ. Μήνυμα καὶ ἡ εὐχαριστία τοῦ Θεοφιλ. Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Τράλλεων κ. Ἱερωνύμου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Θυατείρων

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης διώρισε Πατριαρχικὸν Ἐπίτροπον ἐν τῇ διὰ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γερμανοῦ χηρευούσῃ Ἱερᾷ Μητροπόλει Θυατείρων τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φιλαδελφείας κ. Ἀθηναγόραν.

Ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης μεταβᾶσα ἐκ Βιέννης εἰς Λονδῖνον ἵνα προστῇ τῆς κηδείας παρέμεινεν αὐτόθι διοικοῦσα τὴν Ἱ. Μητρόπολιν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἴμβρου καὶ Τενέδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ κατὰ τὴν ἄφιξιν καὶ ἐνθρόνισιν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀναχωρήσασα ἀτμοπλοϊκῶς ἐντεῦθεν τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου παρελ. ἔ. ἀφίκετο εἰς Ἴμβρον μετ' ἀργοπορίας, λόγῳ κακοκαιρίας, τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου, προϋπαντηθεῖσα ἐν τῷ λιμένι Κάστρου ὑπὸ τοῦ Ἐπιτρόπου αὐτῆς, τοῦ Ἱ. Κλήρου τῆς Ἐπαρχίας, τοῦ Δημάρχου τῆς νήσου, τῶν Κοινοταρχῶν καὶ πολλῶν Χριστιανῶν, τῇ συνοδείᾳ τῶν ὁποίων ἀνῆλθεν εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Ἴμβρου Παναγίαν.

Ἡ ἐνθρόνισις τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐγένετο τῇ Κυριακῇ, 31ῃ Δεκεμβρίου καὶ ὥρᾳ 2,30' ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, κατ' αὐτὴν δὲ προσῆλθον αἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου, ὁ Ἱ. Κλῆρος, Κοινοτικαὶ Ἀντιπροσωπεῖαι καὶ πλῆθος κόσμου.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀναφέρουσα ὅτι πρόκειται ἵνα ἐξέλθῃ εἰς ποιμαντορικὴν περιοδείαν, ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθησαν τῇ Α. Σεβασμιότητι αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ ἐνισχύσεως καὶ ἐπιτυχίας ἐν τῷ ποιμαντορικῷ αὐτῆς ἔργῳ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Λέρου καὶ Καλύμνου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Ἰσίδωρος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε πληροφορίας περὶ τῆς ἀφίξεως καὶ ἐνθρονίσεως αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν ἀτμοπλοϊκῶς τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου παρελ. ἔ. κατευθυνομένη μέσῳ Πειραιῶς εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτῆς. Ἐν τῷ λιμένι τοῦ Πειραιῶς προϋπηντήθη ὑπὸ Ἀντιπροσώπων τῶν ἐν Ἀθήναις Ἑνώσεων Λερίων, Καλυμνίων καὶ Ἀστυπαλαιέων. Ἀναχωρήσασα ἀμέσως ἐκ Πειραιῶς τῇ συνοδείᾳ τῶν Βουλευτῶν Δωδεκανήσου κ. κ. Λίγδη καὶ Ἰωαννίδου ἀφίκετο εἰς Λέρον τῇ πρωΐᾳ τῆς 24ης Δεκεμβρίου, τυχοῦσα λαμπρᾶς ὑποδοχῆς παρὰ τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν, τοῦ Ἱ. Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Ἡ ἐνθρόνισις ἐγένετο τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας περὶ ὥραν 3 ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν μέσῳ πλήθους κόσμου.

Ἡ Α. Σεβασμιότης παραμείνασα ἐν Λέρῳ μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν εἰς Κάλυμνον, ἔνθα, μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν, ἐγκαθιδρύθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει.

Παρέχουσα πληροφορίας περὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς ἡ Α. Σεβασμιότης ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἐξεφράσθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος.

Γραφεῖον Ἱερᾶς Συνόδου.

Εἰς τὴν διὰ τῆς εἰς Ὑπογραμματέα τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου προαγωγῆς τοῦ Κωδικογράφου Πανοσ. Διακόνου Γεωργίου Ὀρφανίδου κενωθεῖσαν θέσιν διωρίσθη συνοδικῶς ὁ ἐπὶ τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου Πανοσ. Διάκονος Συμεὼν Ἀμαρύλλιος, εἰς δὲ τὴν οὑτωσεὶ κενωθεῖσαν θέσιν ὁ κ. Χαραλάμπης Χαρισιάδης, τέως Γραμματεὺς τῆς Ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.

Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης.

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰσηγησαμένης ὅπως εἰς ἀναγνώρισιν τῆς μακρᾶς καὶ δοκίμου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίας τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Μωραϊτάκη, ἀποφοίτου τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς γένηται αὐτῷ τιμητική τις διάκρισις, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως ὀνομάζηται τοὐντεῦθεν Μέγας Πρωτοπρεσβύτερος.

Τῇ Α. Αἰδεσιμολογιότητι ἐγένετο τὸ σχετικὸν Πατριαρχικὸν Εὐεργετήριον Γράμμα.

Σωκράτης Γανιάρης.

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντελεήμονος ὑποβαλλόντος ὅτι ὁ ἐν Χίῳ κ. Σωκράτης Γανιάρης, ἀπόφοιτος τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀπὸ 40ετίας

πολλὰς προσφέρει τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίας κηρύττων τὸν θεῖον Λόγον καὶ πρωτοστατῶν εἰς κοινωφελεῖς Ὀργανώσεις καὶ αἰτησαμένου ὅπως ἡ Ἐκκλησία τιμήσῃ αὐτὸν κατά τινα τρόπον διὰ τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ, εἰσηγήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως ἀπονεμηθῇ αὐτῷ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Νοταρίου.

Τῷ κ. Σ. Γανιάρῃ ἀπελύθη τὸ σεπτὸν Πατριαρχικὸν Εὐεργετήριον Γράμμα.

Χειροτονία Ἱερέως.

Αἰτήσει τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐνεκρίθη ἡ εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ Ἀθανασίου Ἀβραὰμ Ἀλεξιάδου, προοριζομένου διὰ τὴν χηρεύουσαν ἐφημεριακὴν θέσιν τῆς Κοινότητος Βεβεκίου.

Καθαίρεσις Κληρικοῦ.

Εἰσηγήσει τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 11ης Ἰανουαρίου καθῄρεσεν ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ κληρικοῦ αὐτοῦ σχήματος τὸν ἐν Ρόδῳ Ἱερομόναχον Ἰωνᾶν Καβαλαράκην καὶ ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

Τῇ 14ῃ τοῦ μηνὸς ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτελέσθη ἡ κηδεία τοῦ καθηγητοῦ Ἀγγέλου Βουδούρη. Ὁ ἀείμνηστος καταγόμενος ἐκ Ταϋφερίου τῆς ἐπαρχίας Καλλιπόλεως εἰσήχθη τῷ 1903 εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Πατριαρχικὴν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τῷ 1915. Προτιμήσας τὸν ἔγγαμον βίον ἐνυμφεύθη εὐλαβεστάτην Χριστιανὴν γυναῖκα καὶ διεβίωσε ἀφωσιωμένος εἰς διδακτικὰ καθήκοντα καὶ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, περὶ τῆς ὁποίας ἀρκετὰς σελίδας ἀφιέρωσεν ἡ «Ὀρθοδοξία». Ἐχρημάτισεν ἐπίσης ἐπὶ διετίαν πρῶτος δομέστιχος τοῦ δεξιοῦ Πατριαρχικοῦ χοροῦ, ὅπου συνέψαλλε μετὰ τοῦ ἀλήστου μνήμης καὶ καλλιφωνίας Ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰακώβου Ναυπλιώτου. Τὴν ἐργατικότητά του μαρτυροῦν τὰ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφέντα καὶ ἐκδοθέντα θρησκευτικὰ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνταῦθα Σχολῶν βιβλία. Ὡς καθηγητὴς τῶν ἱερῶν μαθημάτων εἰργάσθη ἐπὶ τριάκοντα σενεχῆ ἔτη εἰς τὰ ἡμέτερα Γυμνάσια Ζωγράφειον καὶ Ἰωακείμειον, ἀπολαύων τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ διὰ τὸ ἀπέριττον τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν σοβαρότητα τοῦ ἤθους καὶ ἐπανειλημμένως ἀξιωθεὶς τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ «Ὀρθοδοξία», τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ ἀπροόπτως ἐκλιπόντος κατόπιν ἐπικινδύνου ἐγχειρίσεως καθηγητοῦ Ἀγγέλου Βουδούρη, εὔχεται αὐτῷ τὴν μνήμην αἰωνίαν.

ORTODOKSİA — Ahlakî ve Dinî Risale

İmtiyaz sahibi ve bu nüshada neşriyatı fiilen idare eden mes'ul Müdürü:

ADALAR METROPOLİTİ DOROTEOS YEORĞİADİS.

İdare Mahali: Büyükada, Kanarya sok. No. 16, İstanbul.

Basıldığı yer ve tarih: Çituri Biraderler.

17 Şubat 1951